

EVOKACE

Robert Hilburn

**JOHNNY CASH –
ŽIVOT**

V O L V O X G L O B A T O R

Robert Hilburn

JOHNNY CASH – ŽIVOT

Robert Hilburn
Johnny Cash: Live

This edition published and arranged with Little, Brown,
and Company, New York, New York, USA. All rights reserved.
copyright © Robert Hilburn, 2013
translation © Lucie Šmejkalová, 2016

ISBN 978-80-7511-252-1

ISBN 978-80-7511-253-8 (epub)

ISBN 978-80-7511-254-5 (pdf)

EVOKACE

Robert Hilburn

JOHNNY CASH

– ŽIVOT

1. kapitola

DYESS A SEN

I

Dvě a půl míle cesty od rodinného pětipokojového statku v Dyessu v Arkansasu do středu města stačily mladému J. R. k vymyšlení různých snů. Spolu s kámoši ze školy si třetí syn Raye a Carrie Cashových dlouhá léta vykračoval po úzké štěrkové cestě a všichni společně snili o tom, že se stanou hereckými hvězdami kovbojek podobně jako Gene Autry a Tex Ritter. Většinou ho ale nejvíc bavilo se procházet sám, obzvláště v noci, když tma zakryla jako štít zbytek světa a nechala ho svobodně snít, protože sny pro něho byly daleko důležitější, než si byl ochoten přiznat.

Když o něco později nostalgicky přemítal o svém dětství a vyprávěl o něm přátelům, svěřil se jim, že si velmi často při nočních procházkách sám pro sebe jen tak prozpěvoval, protože se chtěl uklidnit, když zaslechl někde v trávě šelestění hada nebo když o několik stovek yardů dál zavyl plížící se panter. O několik let později se jeho staří kámoši a dokonce i jeho sestra Joanne při představě panterů v lese jen uchechtli. Hadi, to ano, možná dokonce i nějaký ojedinělý rys, ale nikdo nevěděl nic o panterech. „Měl opravdu hodně velkou představitost,“ říká A. J. Henson, který se někdy se svým kamarádem vydal po štěrkopískové cestě. Často i samotný Cash přiznával, že se jeho příběhy úplně nezakládaly na faktech. Podle Joanne však není pochyb, že jednu věc nelze rokům strávených v Dyessu upřít: J. R. strašně rád zpíval.

Hudba mu učarovala daleko víc než samotné filmy. Představovala kouzlo, které přicházelo samo od sebe. Jeho rodina a především matka hledaly v písničkách útěchu a inspiraci. Zanedlouho

po zahájení základní školy již věděl, že chce zpívat v rádiu, a šterkopískovou cestu, po které si vykračoval v noci, začal považovat za tajné jeviště. Když se cítil obzvláště dobře, po písničce se zastavil, vzhlédl na arkansaský měsíc a poklonil se.

Starý chvalozpěv ‚I Am Bound for the Promised Land‘ byl první písničkou, na kterou si J. R. vzpomíná. Byly mu tenkrát tři roky, ale k refrénu se přidal: „Kdo jen přidá se na cestu mou? / svázán jsem se zemí svatou?“ Tak to zpívala jeho matka během 250 mil dlouhé cesty v nákladáku, který odvážel rodinu a pár kousků nábytku přes Arkansas. Opustili své rodiště v kopcovité krajině Kingslandu nacházejícím se v jižní části středu státu, aby se vydali do úrodného, naprosto rovného kraje černé delty Dyessu na severovýchodním konci země. Díky Franklinu Delano Rooseveltovi a jeho programu Nový úděl si mohli nárokovat vlastní zaslíbenou zemi, jak ji začali nazývat.

Většinu dvoudenní cesty v březnu 1935 se však J. R. a jeho starší bratři Roy (narozeneý roku 1921) a Jack (1929) k sobě choulili pod nepromokavou celtovinou uvnitř nákladáku a snažili se chránit před vyčerpávající a tvrdou zimou a deštěm. Jízda po bahnitých cestách kluky děsila, protože vůz velmi často vjížděl do děr takovou silou, že se báli, aby se jim neuvolnila kola. Jejich matka se je spolu s dvěma dcerami Rebou (1934) a Louisou (1923) snažila uklidnit hudbou a neustálým ujišťováním, že na celou rodinu dohlíží Bůh.

Příběh Dyessu začíná za velké hospodářské krize, kdy většina farmářů ve státě včetně otce J. R. bojovala o holý život. S poklesem ceny pětisetlibrového balíku bavlny ze 125 dolarů v roce 1928 na 35 dolarů v roce 1932 propukla mezi farmáři panika, protože řešili zásadní problém, jak zaopatřit rodiny. Podle populární verze komplikovaného byrokratického příběhu skrývajícího se hluboko v pozadí přišel prezident Roosevelt s plánem na záchranu, který tkvěl v tom, že poskytne vystresovaným dělníkům možnost daleko bezpečnější budoucnosti. Prostřednictvím úřadu Federal Emergency Relief Administration se vyčlenily finanční

prostředky na vybudování malých družstevních komunit po celé zemi, které měly poskytnout farmářům v nouzi dvacet akrů země a nepatrný roční plat na jídlo a oblečení. Součástí sociálního experimentu byla i výstavba nových budov určených pro podpůrné služby včetně čističky bavlny, obchodu se smíšeným zbožím, restaurace, školy, nemocnice, pošty a benzinové pumpy.

Dyess se tak oficiálně stal Kolonizačním projektem č. 1. V květnu 1934 začalo na šestnácti tisících akrech velké ploše země stavět víc než 1300 dělníků z arkansaského úřadu sociálního zabezpečení domy a silnice. Tou samou dobou začala vláda přijímat žádosti od farmářů v Dyessu. Nárok však měli jen běloši. Nejednalo se o žádné sociální zabezpečení, tak to i sdělili žadatelům. Nově přicházející lidé museli obdělávat půdu a před samotným obdržením smlouvy na pozemek museli vládě splatit z peněz získaných z úrody náklady na bydlení, pozemek a plat. Když se o projektu Dyess doslechl v rádiu Ray Cash, ihned se rozhodl podat žádost.

Po celém státě stály u vládních úřadů tisíce chudých lidí, kteří se ucházeli o pouhých pět set usedlostí. Ray Cash však neměl strach. Popsal sám sebe jako pracovitého, typického muže od rodiny a oddaného amerického vlastence, jelikož si myslel, že přesně někoho takového vládní úředníci hledají. Jeho původ z otcovy strany sahal až do roku 1667, kdy jeden z jeho předků William Cash přeplul ze Skotska na lodi *Good Intent* Atlantik a usadil se v Essex County v Massachusetts. Na začátku roku 1700 se Wiliamovi potomci odstěhovali do Virginie a pak do Georgie, kde se také narodil dědeček Raye Cashe Reuben.

Poté, co během občanské války vojsko generála Williama T. Shermana zplundrovalo Reubenovu plantáž, se bývalý voják Konfederátu odstěhoval v roce 1866 na západ do Arkansasu. Williamu Henry Cashovi, Rayovu otci, bylo tehdy šest. Vyrostl, stal se farmářem a baptistickým venkovským kazatelem, který kázal na čtyřech od sebe vzdálených místech. V roce 1897 se narodil Ray jako jeden z dvanácti dětí.

Při čekání na výsledek pohovoru ohledně pozemku v Dyessu nezdůraznil Ray jen vojenskou službu (sloužil velmi krátce ve Francii během první světové války), ale také, jak těžce musel pracovat, aby podpořil rodinu, když farmaření přestalo vynášet. Příležitostně si sehnal práci, někdy šel pěšky několik mil na pilu, aby sekal dříví, nebo naskočil do nákladního vlaku mířícího do Charlestonu v Mississippi, kde pomáhal při rušení chemičky. Přesto ale nebyla žádná záruka, že ho vyberou, a on zoufale potřeboval najít nějakou stálou práci. Než se mu po přísném pohovoru dostalo příznivých zpráv, prožil týden bezesných nocí. Ray Cash patřil k jednomu z pěti uchazečů, kterého z celého okresu v Clevelandu přijali do programu.

Po vyčerpávající jízdě v nákladáku z Kingslandu dorazila rodina Cashových do svého nového domova v Dyessu, který podle záznamů kolonie nesl číslo 226 na ulici Road 3. O několik let později vypadaly příbytky na fotkách prvních domů z Dyessu primitivně a hole a z velké míry připomínaly strohé fotky od Walkera Evanse vypovídající o americké chudobě během velké hospodářské krize. Ve skutečnosti dlouhotrvající déšť zanechal na pozemku tak hluboké bláto, že Ray musel nechat nákladák nějakých sto yardů od domu a zbytek cesty J. R. donést. I tak ale nový domov připadal Cashům jako hotové panské sídlo. Byl bíle natřený se zeleným lemováním a místo pytloviny v oknech měl skleněné tabulky. Sedmičlenná rodina chodila kolem domu a stodoly a obdivovala je podobně, jako když farmáři stanovují cenu krásy.

Jakmile Ray s nejstarším synem Royem začali s namáhavým čištěním země, nadšení velmi brzy opadlo. V *Johnny Cash: The Autobiography* z roku 1997 (česky Johnny Cash: *Vlastní životopis*, Svět křídél, Cheb 2002 – pozn. red.) popsal Cash sužovanou zemi kolonie jako „džungli – myslím opravdovou – skutečnou džungli. Topol americký, jasan a ořechovec stejně jako severoamerický dub a cypřiš, stromy a popínavé rostliny a křoviny se tak

hustě proplétaly, že jste se v některých místech jimi vůbec nemohli prodat. Některé z nich byly dokonce i pod vodou.“

Podle Cashe se jeho otec s bratrem statečně vrhali do práce na půdě a pracovali od úsvitu až do soumraku, šest dní v týdnu, „začínali na nejvýše položeném pozemku a klestili si cestu dolů krok za krokem, řezali pilkami a sekali sekyrkami a speciálními noži – mačetami s dlouhými rukojeťmi – a pak vyhazovali do vzduchu pařezy nebo je pálili“. Zažívali taková muka, že onoho jara začátkem doby sadby vyčistili Cashovi jen asi tři z dvaceti akrů. Spousta nových obyvatel Dyessu to vzdalo, odstěhovali se a jen nadávali, že celý program byl pěkný švindl. Začaly se šířit nevyhnutelné fámy týkající se politické korupce – a dokonce i nezasevením začali klást otázky. Třebaže finanční prostředky pocházely od federální vlády, samotná kolonie vděčila za svoji existenci víc než komukoli jinému ve Washingtonu D. C. mladému velkostatkáři a komisaři-zmocněnci za volby v Arkansasu. Po tomto muži, tedy Williamu Reynolds Dyessovi, dostala časem i své jméno.

Na počátku třicátých let kvůli dopadu hospodářské krize na farmáře začal Dyess bojovat o vládní program na pomoc farmářů a jejich rodin. Když se W. R. Dyess doslechl o programu FERA, zkontaktoval Harryho Hopkinse, ředitele zodpovědného za program, a odešel s více než třemi miliony dolarů. Tou samou dobou Dyesse jmenovali zástupcem FERA za Arkansas. K vybudování kolonie vybral oblast vzdálenou nějakých dvacet mil od svého rodného města Osceola. Samotné místo a následná koupě vyvolaly překvapení. Když se v roce 1934 rozkřiklo, že Dyess pomýšlí na místo guvernéra nebo možná i senátora, rádoby oponenti začali hned klást ožehavé otázky týkající se kolonie.

Sporná zemědělská plocha byla součástí tří okresů v Arkansasu známých jako „země pod úrovní terénu“, tedy území postiženého řadou zemětřesení v roce 1811 a 1812. V důsledku posunutí země způsobených otřesy nějakých třicet mil severovýchodně od budoucího Dyessu poklesla země o patnáct metrů. Voda většinu

území proměnila v močály prorostlé spleť vegetace a rozbředlou půdu, již místní nazývají gumbo.

Dyessovi kritici chtěli vědět, proč vybral zrovna tuto konkrétní zemi – zemi, kterou by žádný farmář se zdravým rozumem nevybral? Chtěl snad touto koupí prokázat laskavost rodinnému příteli Lee Wilsonovi, který tuto promáčenou zemědělskou plochu vlastnil? Podporovatelé projektu se bránili tím, že v Arkansasu třicátých letech panovalo zoufalství a majetek kolonie byl za babku. Trvali na svém, že stát by se opravdu stal terčem kritiky, kdyby Dyess využil federálních finančních prostředků k nákupu prvotřídní farmářské země. A koupí pozemku, který v podstatě nikdo nechtěl, tak zajistil kolonii více země. Tento názor se definitivně ujal u většiny obyvatel Dyessu, kteří zavrhli malou skupinu odpůrců v kolonii jako „radikální“ nebo „buřičskou“.

I tak to vyvolalo dostatek rozruchu, a proto v roce 1934 Federal Emergency Relief Administration vyslala tři muže, kteří měli prošetřit stížnosti na W. R. Dyesse. Jeden člen týmu ho obvinil z nerozvážnosti při utrácení peněz určených ke zlepšování silnic u majetku nepatřícího kolonii. Jinak však trojice nenašla žádné důkazy trestných činů. Ve Washingtonu se Harry Hopkins nijak nesnažil Dyesse zbavit nebo potrestat. Až později se objevily další stížnosti týkající se podvodu se šekem a nepravdivých výplat. Dyessovi stoupenci je však zamítli jako osočování politickými oponenty, a oficiální vyšetřování tak nenašlo žádné vážné problémy.

Jen pár měsíců před oficiálním otevřením kolonie, tedy 24. ledna 1936, byla už kauza W. R. Dyesse historií, muž skrývající se za snem zemřel při havárii letadla. Obyvatelé nové kolonie ale vždycky považovali za svého zachránce prezidenta Roosevelta, nikoli svého souseda. Rooseveltův uklidňující hlas v rádiu a politika Nového údelu dávaly milionům lidí naději. Lidé v Dyessu prezidenta milovali a mladý J. R. ho považoval za hotového světce. Samotný Roosevelt kolonii nikdy nenavštívil, 9. června 1936 ji

však na počest nové administrativní budovy navštívila jeho žena Eleanor.

Paní Rooseveltová, která s velkou vervou povzbuzovala snažení Harryho Hopkinse přijela autem s vlastním řidičem a doprovázeným čtyřmi policisty na motorkách. Po krátkém projevu, jež přednesla z terasy dvoupodlažní budovy, strávila několik hodin potřásáním rukou takřka s 2500 lidmi, kteří se akce zúčastnili. Mezi nimi byl i J. R. Aspoň tak si to pamatoval. Jeho kamarád z dětství J. E. Huff později tvrdil, že paní Rooseveltová je oba poplácala po hlavě. Ať tomu bylo jakkoli, J. R. přemluvil matku i otce, aby zůstali ve městě a mohli ji pozorovat při večeri skrz okno kavárny.

Na tehdejšího kluka vládní čin velmi zapůsobil, jelikož jeho rodině a sousedům dal druhou šanci, což v něm zanechalo silnou lásku k vlasti a hlubokou úctu k úřadu amerického prezidenta.

II

Až do jeho šesti let se od J. R. neočekávalo, že bude sbírat bavlnu, ale již na čtvrté narozeniny začal nosit ostatním členům rodiny vodu na pole. Často tam zůstal a zpíval s nimi gospely. Večer sedával matce u nohou, když v obývacím pokoji hrála stále stejné písničky na akustickou kytaru nebo rodinné pianino za 37 dolarů. Všechny melodie pocházely ze starého baptistického kancionálu a zcela se mu vštípily do paměti. Takřka každý den si po zbytek svého života J. R. sám pro sebe zazpíval alespoň jednu z nich, často to byla ‚I'll Fly Away‘ nebo ‚Softly and Tenderly‘. V letech, kdy ho naplno pohltily drogy a jiný stres, se často uzavíral do sebe a utíkal k hudbě jako ke svému útočišti. Její čistota mu poskytovala útěchu a jistotu.

Carrie Cashová milovala gospely a poslouchala je na rádiu Sears na baterie, které Ray koupil rodině, což byl v jejich chudé farmářské komunitě velký luxus. Spolu s matkou sedával u rádia

i J. R. a poslouchal gospels, ale stejně ho přitahovalo i country, které si oblíbil bratr Roy. Jak tak seděl u rádia, přímo ho fascinovalo, s jakým zanícením Roy poslouchal country stejně jako jeho matka gospels. Trvalo mu ale hodně let, než byl vůbec schopen vyjádřit slovy, co konkrétně ho na hudbě tolik uspokojovalo, tedy jak hudba stmelovala lid dohromady a dávala jim energii. Každička chvilka strávená u rádia se nesmírně cenila, protože mohlo hrát jen omezenou dobu. Dobíjení baterií bylo velmi drahé.

Ostatní kluci v Dyessu sbírali kartičky s baseballovými hráči, ale J. R. se velmi brzy začal zajímat o zpěváky, které slyšel v rádiu. Naprosto ho uchvátili, naučil se jejich jména, osobitý styl zpěvu a navíc měl až zázračnou paměť na texty. Často pobízel Roye, aby poměřili síly, kdo zná nejlíp slov různých countryových hitů, které ten den hráli v rádiu, a J. R. vždycky vyhrál. Také přišel na to, kde se countryové stanice dají naladit – ať to byla WLW v Cincinnati nebo hraniční stanice v Mexiku nebo WSM v Nashville –, a když zrovna vysílaly jeho oblíbené pořady, mohl si tak užít drahocenné minuty posloucháním.

Neposlouchal však jen country a gospels. Některé stanice hrály country a pop a kluk prahnoucí po hudbě se těšil na cokoli od Binga Crosbyho nebo později na rané rhythm & blues od skupiny Ink Spots. S postupujícím věkem začal J. R. poslouchat patnáctiminutová mysteriózní dramata, například *I Love a Mystery* a *Inner Sanctum*. Také sledoval komedie a vědomostní soutěže, například pořad Jacka Bennyho a *Truth or Consequences*. Ale jeho hlavní láskou stále zůstávaly country a gospels.

K prvním countryovým zpěvákům, které J. R. poslouchal, patřil čistou náhodou Jimmie Rodgers, jenž se na konci dvacátých a na začátku třicátých let dvacátého století proslavil u milionů fanoušků na jihu a na jihozápadě jako „zpívající brzdař“, protože pracoval na železnici a často o ní zpíval. Díky líbivému countrybluesovému stylu a písničkám o toulání, což silně zapůsobilo zejména na venkovské publikum, se Rodgers stal první

superhvězdou country. J. R. slyšel jako první písničku ‚Hobo Bill’s Last Ride‘, melancholický příběh vyprávějící o osamělém muži, který jedné mrazivé noci umírá v uzavřeném vagoně daleko od domova. Tenkrát bylo J. R. asi pět let a nahrávka mu připomněla jeho vlastní cestu z Kingslandu naplněnou obavami a úzkostí stejně jako časy, kdy pozoroval z nákladního vlaku seskakujícího otce, který se právě vracel ze shánění práce.

Rodgersova hudba působila neskutečně důvěrně a bezprostředně, až měl J. R. pocit, že zpívá přímo naživo z reproduktoru rádia jen pro něj. Rodina neměla gramofon, takže nechápal, že vlastně poslouchá nahrávku – něco, co se může znovu a znovu přehrávat. O několik dní později ho naprosto nadchlo, když v rádiu znovu uslyšel okouzlující Rodgersův hlas. Běhal po domě a všechny v domě se snažil přinutit, aby si s ním sedli a poslechli si příběh o osamělém umírajícím muži. Zpěvák na něj natolik zapůsobil, že o mnoho let později vyprávěl svým spolužákům ze školy, že své jméno dostal po Jimmiem Rodgersovi. Ve skutečnosti jeho iniciály pocházely z patové situace, která nastala mezi jeho rodiči, když se radili, jaké jméno mu dát. Cashova matka mu chtěla dát jméno John po svém otci Johnu Riversovi. Jeho otec prohlásil, že se bude jmenovat Ray. Takže se nakonec dohodli na iniciálech. (V některých člancích o dětství se Cash podepisoval jednoduše JR, ale daleko častější bylo J. R.) Také si hodně oblíbil většinou radostné zpívání s Carterovou rodinou a Genem Autrym. Další melodií z rádia, která na něj v dětství silně zapůsobila, byl ‚The Prisoner’s Song‘ od Vernona Dalharta, který se stal první countryovou nahrávkou, které se prodalo milion kusů. Podobně jako ‚Hobo Bill’s Last Ride‘ vyprávěl Dalhartův hit z roku 1924 příběh osamělého vydědence. Obě písničky odrážely témata zármutku a sváru, které budou hrát důležitou roli v mnoha Cashových vlastních kompozicích. Později mi také vyprávěl, že v těch písničkách našel něco povznášejícího pro zlé časy a došel k závěru, že někoho zajímalo psát písničky o lidech se starostmi.

Vždycky vážný Ray si velmi záhy všiml synova okouzlení hudbou a snažil se rázně skoncovat s tím, co považoval za nesmyslný koníček. Cash si vzpomíná na otce, jak často říkával: „Takovýhle věci prostě musíš pustit z hlavy.“

Na počátku roku 1937 přišla na obyvatele Dyessu první opravdová krize. Celé dny sužovaly většinu delty přívalové deště, které zvedly hladinu Mississippi a jiných řek v kraji a zatopily mnoho sousedních farem a měst. Vypadalo to, jako kdyby jejich sny o lepším životě někdo doslova odnesl pryč. Situaci ještě zhoršovala skutečnost, že čas od času déšť ustoupil jasné obloze, která dala kolonii na nějakou dobu naději, že město bude ušetřeno. Dne 21. ledna udeřily deště ještě o něco silněji než jindy a záchranáři začali odvážet rodiny do výše položených míst. Do soumraku ubytovali v komunitním centru kolem sedmi až osmi set lidí. Obyvatele Dyessu však neohrožovala jen Mississippi, ale hlavně vody méně známé řeky Tyronzy, která protékala středem kolonie.

Následujícího dne kolem poledne se počet lidí v komunitním centru zdvojnásobil. Podmínky se rapidně zhoršily. Byla taková zima, že déšť při dopadu na zem okamžitě zamrzal, a nákladáky a traktory tak mohly jen stěží fungovat. Ti, kteří měli možnost se ubytovat u příbuzných jinde ve státě, začali nasedat do vlaků a opouštět Dyess. Během noci začala stoupat voda mnohem rychleji než předtím a ráno dvacátého třetího bylo naprosto jasné, že je nutná evakuace. Celé tři dny nefungovala elektřina.

Carrie a menší Cashovy děti patřily k prvním odjíždějícím. Odjely zpátky do Kingslandu k příbuzným a vůbec netušily, zda se ještě někdy vrátí. Ray Cash spolu s Royem zůstal v Dyessu a doufal, že zabezpečí dům a pomůže při záchranářských pracích. I přes veškerý strach a dramatické změny došlo v oblasti jen ke dvěma úmrtím – a voda brzy začala ustupovat. Kolem 3. února již silnice oschly a začaly kolovat zprávy, že je možné se bezpečně

vrátit. Za dva týdny se rodina Cashů vrátila domů – a zbylo jim ještě dost času oslavit 26. února páté narozeniny J. R.

O čtvrt století později se toto životní drama stále ještě živě odehrávalo v jeho mysli, když napsal písničku o povodni jménem ‚Five Feet High and Rising‘, která se stala jednou z jeho znělek. Písnička se znovu objevila na albu *Songs of Our Soil* z roku 1959 a Cash na ni pohlížel jako na boj s povodněmi, další příklad síly víry a společné komunitní práce.

„Máma mě vždycky učila, že dobré věci pocházejí z neštěstí, pokud plně věříme v našeho Pána,“ řekl, a vysvětlil tak vznik písničky. „Na povodni nemůžeme vidět nic dobrého, navíc když nás vyhnala z našich domovů. Ale když voda opadla, zjistili jsme, že vyplavila spoustu úrodné černé zeminy na náš pozemek. Další rok jsme snad měli tu nejlepší úrodu za celá ta léta.“

Díky nové úrodné vrstvě zeminy byl Ray schopen 8. února 1938 splatit vládě 2183,60 dolaru, a pokrýt tak cenu pozemku a zálohy. Stal se majitelem dvaceti akrů delty a životní podmínky v Dyessu se zlepšily. Třikrát týdně celá rodina chodila děkovat Bohu do Prvního baptistického kostela nedaleko středu města za poskytnutý dar. Tato dvoupodlažní budova byla v životě J. R. stejně důležitá jako rádio.

III

Nejzákladnější myšlenky týkající se nebe a pekla, spásy a věčného zatracení vštěpovali J. R. v hojné míře a také ho varovali, aby nedůvěřoval jiným náboženstvím. Dozvěděl se, že se katolíci nezodpovídají Bohu, ale záhadnému tyranovi v Římě a Židé zabili Krista. Později Cash takovéto zpátečnické myšlení odmítal a k ostatním náboženstvím se choval dostatečně tolerantně. Potvrzuje to i fakt, že se oženil s katoličkou Vivian Libertovou a svolil, že jeho dcery budou v této víře vychovány. Když si jedna z jeho dcer, Rosanne, vzala producenta a kytaristu Johna Leventhala, což byl žid, otec

jej vřele přijal do rodiny. V Dyessu se také velmi rozmohl rasismus a nějakou dobu trvalo, než se této nenávisti zbavil.

Každé nedělní ráno, v neděli a středu večer chodil J. R. s rodinou do kostela. Na rozdíl od jiných dětí, které si neustále na chození do kostela stěžovaly, J. R. se těšil na hudbu, kázání a pocit sounáležitosti. Stejně jako hudba zaplňovala teplem jeho domov, stal se mu kostel útěchou. Když mu bylo devět let, přibyl další sourozenec – sestra Joanne, narozená v roce 1938 –, a o dva roky později bratr Tommy. Z bible a božích přikázání na něj nejvíce zapůsobilo „cti otce svého a matku svou“ a také se modlil, aby si jednoho dne vzal milující ženu a měl rodinu. Dokonce si představoval, jakou ženu bude mít a jak bude vychovávat svoje děti. Bude muset být stejně laskavá a věrná jako jeho matka a svým synům a dcerám chtěl poskytnout stejnou lásku, kterou ho zahrnula. Když přemýšlel, jakým by chtěl být mužem, vždycky myslel na svého staršího bratra Jacka, ale nikdy ne na svého otce.

Všichni v rodině považovali Jacka, který dostal svoje jméno po šampionovi boxu v těžké váze Jacku Dempsym, za zlaté dítě. Pěkný, inteligentní, přátelský a štedrý Jack se již velmi brzy rozhodl, že chce sloužit Bohu a stane se duchovním. O jeho podnětné a inspirující povaze a myšlenkách dokonce mluvili i ostatní obyvatelé Dyessu. Podle všeho se ve svých jedenácti letech choval jako rozený kazatel. K strádajícím lidem se Jack choval velice ohleduplně, radil dospělým, kteří příliš pili, a utěšil kohokoliv, kdo se potýkal s nemocí nebo čelil úmrtí v rodině. J. R. jen žasl, jak může jeho jen o dva roky starší bratr potěšit dospělé, kteří jsou třikrát starší než on.

J. R. si všiml, že starší bratři jeho kamarádů brání svým mladším sourozencům, aby se s nimi potloukali po městě nebo ve škole, ale Jack vždy J. R. s radostí vítal. Ani Jackův pozitivní vliv však nedokázal zabránit J. R. v rebelantství, když se blížil do pubertálního věku a začal vyjadřovat, jak to jeho otec nazýval, „své stanovisko“. Byl náladový a někdy odsekával otcí a učitelům. V deseti

letech začal kouřit cigarety, což byl naprostý vrchol tehdejší rebelie. Neměl ale žádné peníze, aby si nějaké koupil, takže tajně kradl otcův tabák a balil si své vlastní nebo je vyškemral u ostatních dětí.

„Podíváme-li se na to s odstupem času, právě tohle byla první známka Johnovy závislácké povahy,“ říká jeho sestra Joanne. „Ostatní kluci si čas od času zakouřili, ale John kouřil pořád kromě toho, když byl doma.“ Ani za nic by neznepokojoval matku tím, že by před ní kouřil.

I Jack, který nekouřil, se o zlovyku J. R. dozvěděl, přesto ho unáhleně neodsoudil. Přesně tohle se J. R. na bratrovi nejvíc líbilo. S Jackem ho pojilo tak silné pouto, že s ním dokonce rád chodil na ryby, což všechny v rodině překvapovalo, protože obvykle dával přednost rybaření o samotě. Měl rád samotu. Stejně jako na štěrkopískové cestě si někdy lehl u břehu, pozoroval oblohu a velmi potichu si zpíval oblíbené písničky, aby nerušil ryby.

V sobotu 13. května 1944 měl J. R. v úmyslu chytat na svém oblíbeném místě v jedné z odvodňovacích struh kolonie, nějaké dvě a půl míle cesty od středu města. Většinu času byl čtrnáctiletý Jack tolik zaměstnaný, že neměl čas na rybaření. Pokud zrovna někomu nepomáhal v komunitě, snažil se vydělat nějaké peníze pro rodinu. Doručoval tedy *Memphis Press-Scimitar* nebo vykonával jiné příležitostné práce. I onoho dne měl v plánu si vydělat nějaké peníze výrobou kůlů k plotu u zemědělské budovy střední školy. Moc dobře věděl, že se rodině budou hodit tři dolary navíc.

O několik let později si Cash stále ještě vzpomínal na výměnu názorů odehrávající se v obývacím pokoji jeho rodiny, která ho dělila po zbytek života.

„(Jack) řekl, že tušil, že se něco stane, a moje matka řekla: ‚Tak tam nechod!‘ Cash opáčil: Jack upřeně pozoroval dveře, když mu po tváři přeběhl výraz smrti.“

J. R. úpěnlivě prosil Jacka: „Pojď, půjdeme na ryby.“ Ale Jack cítil povinnost vůči rodině.

Zatímco se Jack vydal do města, J. R. zamířil na své rybářské místečko, ale srdcem byl úplně někde jinde. Byl nervózní. Místo aby tam zůstal celý den, po několika hodinách vstal a šel domů. Tehdy také zahlédl, jak k němu přijíždí poštovní auto, ve kterém seděl otec. Jakmile spatřil otcovu popelavou tvář, věděl, že se přihodilo něco strašného.

Bez jakéhokoli dohledu řezal Jack ve školní dílně na stolní pile z dubových polen kůly k plotu. Čepel pily mu rozerala břicho. Vyděšený a krvácející Jack se snažil nacpat střeva zpátky do dutiny břišní a přitom se potácel ven z dílny. Zahlédl ho úředník ze školy, který ho okamžitě dopravil do nemocnice. Když otec s J. R. dorazili do nemocnice, chlapec stále ještě žil, ale byl v bezvědomí. Celá rodina se kolem svého zlatíčka seskupila, během jediného okamžiku se před nimi celý svět nelidsky a krutě rozbil na malé kousíčky. Přestože doktoři stále chovali jiskřičku naděje, Jack umíral.

V nemocnici se zastavovali sousedé, kterým Jack léta pomáhal, a připojovali se svými modlitbami k rodině. J. R. zaplavila změť pocitů. Všichni ti lidé milovali jeho bratra stejně jako on. Hodně ho to naučilo o soucitu, jak později řekl. Doufal, že jednoho dne o něj budou lidé projevovat stejný zájem jako o Jacka.

Když se chlapcův stav ve středu zhoršil, konala se v baptistickém kostele speciální bohoslužba, která přilákala lidi z celého Dyessu. Když se následujícího rána Ray a Carrie dozvěděli o dramatickém zlepšení Jackova stavu, považovali to za zázrak. Ale radostná nálada netrvala dlouho. V pátek ráno rodině oznámili, že se blíží konec, a proto se všichni shromáždili v nemocničním pokoji.

„(Jack) začal sténat a poprosil mámu, aby ho držela za ruku,“ řekl Cash, který později stále vzpomínal na toto rozloučení s bratrem. Vyprávěl, že zavřel oči a oznámil Carrie, že je právě u řeky. „Jedna cesta vede ke špatnému místu a ta druhá ke světlu. Mířím ke světlu.“ A pak řekl: „Slyšíš zpívat anděly? Podívej se na

to město, na to krásné město, všude samé zlato a klenoty, andělé. Poslouchej, mami, slyšíš je?“

Zemřel v sobotu ráno.

Na nedělní pohřeb přišlo skoro celé město a připojilo se k rodině zpěvem oblíbených chvalozpěvů. Jacka pohřbili na hřbitově v nedalekém Wilsonu. Na jeho náhrobním kamenu byla napsána slova „Na viděnou v Nebi“. O několik let později Cash použil tuto větu v písničce. V roce 1970 na vrcholu své hvězdné kariéry věnoval svůj zpěvník *Songs of Johnny Cash* svému bratrovi.

Jednoho smutného dne v květnu 1944 jsme tě ztratili.

I když písničky které jsme zpívali

Se vytratily z bavlníkových polí

Stále slyším zvuk Tvého hlasu

Protože zní všude kolem.

S láskou vzpomínající

Tvůj bratr J. R.

V pondělí se ještě pořád otřesená rodina Cashových vrátila na pole věnovat se sběru bavlny. Úroda nepočká. Pro Carrie však znamenala ztráta syna až příliš.

„Viděl jsem, jak moje matka padla na kolena a hlava ji přitom klesla na hrud,“ vzpomínal Cash v autobiografii z roku 1997. „Můj nešťastný otec k ní přišel, vzal ji za rameno, ale ona se po něm ohnala: ‚Vstanu, až mě zvedne Bůh!‘“

Nakonec se velmi pomalu a s námahou zvedla a znovu začala sbírat bavlnu. Stále se ještě musela starat o manžela a vychovávat děti.

J. R. celý týden neustále myslel na bratrova slova o křižovatkách mezi světlem a tmou. „Po jeho smrti jsem se rozhodl, kterou cestou se vydám,“ řekl Cash o několik desetiletí později svému kamarádovi, producentovi a režisérovi Jamesi Keachovi.

„Uposlechl jsem výzvy, prošel uličkou (v kostele), potrásl kazateli rukou a následující neděli přijal Ježíše Krista jako spasitele.

Celá ta léta se mnou (Jack) byl, a když mě něco rozhodilo, byl jsem v nějakým strašným maléru, někde ve vězení, vždycky jsem říkal: ‚Vím, že se za mě opravdu stydíš.‘ Stále s ním mluvím. Kdyby nebylo jeho, mohlo to být všechno jinak. Znal svět zábavy. Věděl o těch nekonečných pařbách. Můj otec vždycky mluvil o tom zlu na jevišti, ďábelském zábavním průmyslu. Jack ne. Ten mě podporoval.“

Celé měsíce po Jackově smrti se J. R. snažil vyhýbat pohledu otcových očí, protože v nich nechtěl spatřit zklamání a vinu. Otec mu řekl, že by k nehodě nikdy nedošlo, kdyby onoho dne svého bratra odradil od dílny, ale upřímně řečeno co mohl dělat?

Tou dobou se začal J. R. chovat čím dál odtažitěji, o školu se zajímal velmi málo a jen se poflakoval se svými kámoši.

Víc než kdy jindy trávil čas o samotě, ať už u jezírka při rybaření nebo ve školní knihovně. I když měl kolem sebe kamarády, velmi často si všimli jeho samotářského, melancholického rozpoložení. Dcera Rosanne si myslí, že tento smutek jejího otce nikdy neopustil. „Jackova smrt tátu hluboce ranila a k tomu ještě navíc reakce jeho otce – vina, výčitky a zahořklost,“ říká. „Pokud někdo takovou újmu přežije, zrodí se z toho buď velké zlo, nebo skvělé umění. A v mém otci vzklíčilo semínko v podobě úžasného umění.“

Někdy tou dobou zhlédl J. R. film, který na něj natrvalo zapůsobil. Pro většinu dětí představoval film *Frankenstein* z roku 1931 pojednávající o šíleném vědci, který vytvoří monstrum tak, že vloží do uměle vyrobené bytosti mozek zločince, jen další děsivý horor. Ale Cashovi bylo monstra líto, protože ho zabil dav, který si o něm myslel, že zabil mladou dívku, i když se s ní ve skutečnosti chtěl vlastně jen spřátelit. Když vysvětloval svoji náklonnost k monstru, jen prohlásil, že to byl někdo „vyrobený ze špatných částí, ale snažící se konat dobro“.

O *Frankensteinovi* mluvil s Cashem i James Mangold, který v roce 2005 režíroval film *Walk the Line* o vztahu mezi Cashem a June Carterovou v šedesátých letech, a od rozhovoru odcházel s představou, že se s ním Cash tak silně ztotožnil, protože se po Jackově smrti a otcově reakci obával, že i v něm samotném se nachází něco špatného. „Určitě měl pocit, že ho otec vůbec nechápal.“

Spolu s narůstající osamělostí a zármutkem si J. R. začal zapisovat svoje myšlenky, někdy dokonce i v podobě básní, krátkého příběhu nebo písničky. Zjistil, že se mu líbí vyjadřovat se slovy. „Nikdy předtím jsem se nenesetkal se smrtí v rodině nebo mezi přáteli a najednou jsem si uvědomil, že tu nebudu věčně – že i já jednoho dne můžu zemřít,“ řekl. Již tyto zápisky odrážely temnotu, která se celá léta znovu objevovala v Cashově hudbě.

Rovněž se J. R. snažil najít zapomnění v knihách a zejména ho zaujaly americká historie a Divoký západ. Příběhy a vyprávění ještě více povzbuzovaly jeho čím dál aktivnější mysl a často si je s sebou bral na ryby. Našel též zalíbení v poezii, které ho nikdy neopustilo.

S postupujícím věkem, stejně jako mnoho dětí, miloval díla Edgara Allana Poea, ale většinou se zajímal o básníky, kteří stejně jako jeho milované gospely nabízeli inspiraci. Především si cenil básně *Columbus* od Joaquina Millera. I o několik let později se mu rozzářila tvář, když popisoval příběh Kolumba křižujícího oceán a čelícího řadě zdánlivě nemožných překážek, jen aby pokaždé odpověděl slovy: „Plujte dál!“

„Někteří lidé si možná myslí, že je to již otřepaný... jak Kolumbus říká: „Plujte dál,““ přiznával Cash později. „Vždycky mě to ale neskutečně nadchlo. Tyhle věci mám prostě rád.“

Přesto všechno mu ale nic nedokázalo poskytnout větší útěchu než osamělé pozdní toulky po šterkopíské cestě, i když už teď zpíval chvalozpěvy spolu s písničkami Jimmieho Rodgerse a Ernesta Tubba.

Na jedné takové procházce J. R. napadlo něco skvělého, co ho přimělo se rozběhnout domů, aby se o to podělil s matkou. Měsíce se snažil přijít na to, jak si zachovat Jackovu duši naživu a snad i získat trochu otcovy přízně. Dokonce i velmi krátce uvažoval o duchovní službě, ale ve svých dvanácti letech nebyl přesvědčený, že je to ta správná volba. Jak si tak vykračoval po cestě a zpěvoval si melodie z gospelů, náhle ho to napadlo. Jackovo poselství mohl šířit prostřednictvím hudby. Stane se z něj zpěvák gospelů.

Joanne Cashová vzpomíná, jak její bratr vběhl do domu, aby matce oznámil tu novinu. Carrie se usmála a syna objala. Když vyprávěla Rayovi o synově posledním snu, jen se pousmál. Jeho reakce J. R. velmi ranila, ale na zklamání od otce si už zvykl.

Chování J. R. se výrazně lišilo od daleko otevřenějších a společenštějších způsobů jeho bratrů a sester, ale rodiče si je samozřejmě vykládali úplně opačně. Jeho otec pohlížel na synovo snění a lásku k hudbě jako na lenost a nesoustředěnost. Ray Cash to později vysvětlil: „Chtěl jsem, aby se začal připravovat na den, kdy se bude muset postarat sám o sebe a svoji rodinu.“ Ray si dokonce stěžoval na výrazy v jeho obličejí nebo na jejich nedostatek. Zatímco u Jacka viděl nadšení, vřelost a srdečnost, u svého mladšího syna nebyl schopen uhodnout, co si myslí, i když ho chlapec poslouchal, protože z jeho očí se nedaly vyčíst žádné emoce. Podle Carrie Cashové bylo synovo snění a tichá povaha jen známkou jeho hloubavého ducha a citlivosti. „Takřka nikdy nic neříkal,“ řekla o několik let později. „Ale poslouchal. Hltal každické slovo.“

Chlapec se opravdu snažil chovat se jako oddaný syn, také to bylo přikázání, kterého si nejvíce cenil. Rovněž si velmi vážil otcovy vytrvalosti, s jakou pracoval, aby zaopatřil rodinu. Později však řekl, že Ray Cash uměl být krutý, obzvlášť když hodně pil. Mnoho příbuzných a kamarádů ze školy však tento Rayův popis zpochybňovalo. Prohlašovali, že starý Cash je prostě nevrlý

a drsný jako většina tvrdě pracujících mužů amerického venkova zpustošeného velkou hospodářskou krizí. Ale seznam jeho stížností na otce však zacházel dál. Nešlo jen o to, že by od něj pravidelně neslychal „mám tě rád“.

Nadobro ho ranilo, když po návratu ze základní školy našel v lese nedaleko domova svého psa mrtvého. Ke svému zděšení se dozvěděl, že ho jeho otec zastřelil poté, co se vloupal do kurníku a zabil půl tuctu slepic. Většina sousedů by zřejmě udělala to samé, ale ostatní farmáři by to snad svým dětem sdělili o něco lidštvějším způsobem. Možná by jim řekli, že pes prostě utekl. J. R. navíc ještě připadalo, že když mu otec líčil jeho zastřelení, pociťoval při tom jakousi škodolibou radost.

O několik let později Ray přiznal, že měl s celou záležitostí naložit trochu jinak. „Kdybych se nad tím trochu zamyslel, toho psa bych nezabil,“ řekl na začátku sedmdesátých let Christopherovi S. Wrenovi pro biografii *Life of Johnny Cash: Winners Got Scars Too*. „Odtáhl jsem psa do lesa. Strašně nerad jsem ho zabil, ale udělal jsem to. J. R. psa našel a přišel se mě zeptat, proč jsem ho zastřelil. Řekl jsem mu to. Až do dneška o tom nikdy nepromluvil ani slovo.“

Ačkoli starší Cash nikdy ani slovem nevyjádřil žádný svůj názor na J. R. a Jacka, stále se jakoby vznášel nad nimi stín tragédie.

„Děda vždycky tak trochu dával tátovi za vinu Jackovu smrt,“ říká Cashova dcera Kathy. „A celý svůj život si s sebou táta opravdu nese neradostný pocit viny. Snadno se to dá rozpoznat v jeho očích. Ať se podíváte na takřka jakoukoli fotku, uvidíte hluboký smutek, který jím prochází. Táta mi dokonce řekl... že když jednou jeho táta pil, řekl něco v tom smyslu: ‚Škoda žes to místo Jacka nebyl ty.‘ Řekla jsem: ‚Proboha, tati, jak něco takhle strašného mohl říct?‘ A on jen pronesl: ‚Jo, musím na to myslet pokaždé, když se s ním setkám.‘“

IV

Jednoho dne, víc než rok po Jackově smrti, šel J. R. po silnici v osadě a překvapilo ho, když z jednoho dřevěného domku uslyšel hrát hudbu. Nejdřív nevěděl, jestli hlas a brnkání na kytaru je z nahrávky, nebo od někoho uvnitř. Jelikož byl velmi zvědavý, vydal se až ke dveřím, kde uviděl kluka asi tak ve svém věku, jak zpívá a hraje hit ‚Drivin’ Nails in My Coffin‘ od Ernesta Tubba.

Kluk se jmenoval Jesse Barnhill a pozval J. R. dovnitř. Toho nesmírně potěšilo, že se ještě někdo jiný zajímá o hudbu. Toho dospívajícího chlapce již viděl ve škole, ale nikdy na sebe neměli čas. Jesse prodělal obrnu, což se podepsalo na jeho těžkopádné a neohrabané chůzi. Pravou ochrnutou paží měl z poloviny tak dlouhou jako tu levou. J. R. naprosto ohromilo, že vůbec dokáže hrát na kytaru.

Jesse se snažil naučit J. R. hrát, ale ten se naprosto nechytal. Ale i tak toužil po jedné z kytar, kterou viděl v katalogu Sears Roebuck, především po modelu Gene Autry. Myslel si, že by mohla být legrace ji při zpívání držet. Rodina si ji však nemohla dovolit, takže většinou jen zpíval, zatímco Jesse napodoboval kytarové kousky z desek.

Nejenže začal J. R. trávit s Jessem spoustu času, ale také svému kamarádovi pomáhal vypořádat se s nerozhodností a čelit vnějšímu světu, tedy ignorovat děti, které se mu posmívaly. V čele s J. R. se vydávali do centra města, zašli na film nebo si jen v maličké kavárně poslechli jukebox. Často se k nim přidal Harry Clanton, který chodil s J. R. do třídy. J. R. měl Harryho rád, protože měl skvělý smysl pro humor a dobré vtipy J. R. přímo miloval. Spolu s Harrym byli známými šprýmaři třídy. Do detailu propracovávali možnosti, jak pobavit ostatní studenty takovými skopičinami, že nechali v zásuvce učitelčina stolu mrtvou veverka, nebo způsobili zmatek v knihovně tím, že vytahali spousty knih a vrátili je na špatná místa.

Když měl J. R. obzvlášť agresivní náladu, nabývaly vylomeniny na grádech. Nesmírně rád například rozbíjel lahve, které našel naskládané na sebe za obchody ve městě, nebo se v noci vykradl na pole a zapálil stoh sena. Na konci třetího ročníku ho v ročence Dyess High School nazvali „historikem“ za projevený zájem o předmět. Clanton, známý strůjce všech rošťáren celé školy, dostal prostou přezdívku „intrikán“.

Po každotýdenní návštěvě kina neměl Cash nikdy dost peněz na jukebox, ale vždycky se mu úspěšně podařilo někoho přemluvit, aby zmáčkl tlačítko u jména Eddyho Arnolda, který se stal jeho novým oblíbencem. V polovině čtyřicátých let byl Arnold díky ‚I’ll Hold You in My Heart (Till I Can Hold You in My Arms)‘ a dalším písním nejvyhledávanějším countryovým umělcem. Na rozdíl od stylu honky-tonk, který si J. R. oblíbil, Arnold tiše pobrukoval s nádechem popu, což z něj vytvořilo jistý druh Binga Crosbyho.

Jednoho letního dne roku 1947 zaslechl J. R. v rádiu, že do Dyessu přijedou na koncert herci z jednoho jeho oblíbeného rozhlasového pořadu *High Noon Roundup*. Tento pořad, vysílaný živě z memphiské stanice WMPS, poslouchala celá rodina v době poledních přestávek na oběd, kdy nebyli na poli. Spolu s Jessem a Harrym dorazil na koncert s dvouhodinovým předstihem, nervózně potahoval z cigarety a přemýšlel, jak by se mohl setkat s Louvin Brothers, kteří byli hvězdami programu.

Když Charlie Louvin vystoupil z černého cadillaku, J. R. ho hned poznal, a jakmile k němu zamířil, okamžitě se mu začala třást kolena. Louvin se chtěl zeptat, jak se dostane na toaletu, ale J. R. okamžitě žádosti využil a hvězdu na dané místo doprovodil. Chtěl se Louvina zeptat, jak by se mohl dostat do hudebního průmyslu, ale nesebral odvalu. Jak si tak vykračoval vedle Louvina, představa o dráze profesionálního zpěváka nabývala reálných obrysů.

Po představení pozoroval J. R. spolu s přáteli muzikanty, jak dávají aparaturu do auta a odjíždějí zpátky do Memphisu. Dal by cokoli, aby s nimi mohl být v autě. Když na něj při odjezdu

Louvin zamával, byl to asi nejúchvatnější okamžik od doby, kdy mu Eleanor Rooseveltová potřásla rukou. V týdnech následujících po koncertu začal J. R. smýšlet o country zpěvácích a Rooseveltových úplně stejně. Sbližovali lidi, dodávali jim dobrou náladu a ti jim za to provolávali slávu. Samozřejmě předpokládal, že všichni musejí být baptisti.

V

S postupujícími lety na střední škole rostly J. R. obavy o budoucnost. Celou dobu strávil přemýšlením o tom, že by chtěl být v rádiu, ale najednou si uvědomil, že vůbec netuší, jak to udělat. V Dyessu neexistovala stanice, kde by se mohl pokusit někoho přemluvit, aby dal místnímu klukovi příležitost ukázat, co umí. Své rodině i pár přátelům J. R. pořád říkal, že jednoho dne bude v rádiu, ale v hloubi duše si již začal dělat starosti.

Popravdě řečeno Ray nebyl jediný z Cashovy rodiny, kdo měl pochybnosti o jeho hudebních snech. Carrie chtěla syna podpořit, ale měl vysoko položený hlas, který se vůbec nepodobal zastřenému a zakořeněnému hlasu zpěváků v rádiu. A kromě toho byl plachý. Jak by se mohl stát zpěvákem, když nebude schopen se postavit před publikum? Jeho malou sebedůvěru se Carrie snažila nějak vyřešit, a tak zařídila, aby zazpíval před shromážděním v kostele. Později to Cash nazval „nejstrašnějším zážitkem mého života“. V kostele to mohlo dopadnout dobře, kdyby vedle něho na jevišti stála matka, ale ocitl se vedle kazatele a neznámého člověka hrajícího na piano. Měl pocit, že „naprosto pohořel“, ale jeho matka se nevzdala. Neustále ho nutila zpívat před shromážděním, ale J. R. se pokaždé cítil celý nesvůj. Nešlo o zpívání, ale o lidi, kteří ho pozorovali.

Jednoho letního odpoledne roku 1947 se však bariéra stydlivosti a nesmělosti začala bortit. Zrovna když Carrie s Joanne připravovaly v kuchyni jídlo, zaslechly otevřeným oknem hlas

prozpěvující si nový gospel, který ovládal zemi – ‚Everybody’s Gonna Have a Wonderful Time Up There‘.

Carrie se podívala z okna a spatřila patnáctiletého J. R., který právě pumpoval vodu do džberu.

„To zpíváš ty, J. R.?“

Rychle se otočil a usmál se. „Ano, mami. Trochu mi klesl hlas.“

Carrie zavolala syna do kuchyně, objala ho a přitom plakala.

„Máš dar, J. R. Budeš zpívat,“ řekla mu. „Bůh tě opatruje. Pone-seš poselství Ježíše Krista.“

Jeho „dar“ tak Carrie pohltil, že slavnostně slíbila, že se o něho postará, jak nejlépe bude moci. Chtěla po něm, aby začal chodit na hodiny zpěvu, čemuž asi dva týdny odolával. Nakonec to ale Carrie prosadila. Díky nové pračce, ve které prala oblečení některým učitelům ve škole, vydělávala pět až šest dolarů týdně. Stranou vždycky odložila tři dolary na jednu hodinu týdně s mladým učitelem v Lepantu, vzdáleném asi tak osm mil cesty. Každý týden se také J. R. velmi neochotně stavoval za učitelkou zpěvu LaVandou Mae Fielderovou. Kdyby ho nechala zpívat písničky, které znal, asi by to probíhalo v pohodě, ale musel zpívat ty, které považovala za dobré hlasové cvičení, například irskou baladu ‚I’ll Take You Home Again, Kathleen‘.

Po pouhých třech hodinách Fielderovou zcela znechtivil nulový pokrok jejího žáka. Aby ho trochu povzbudila, změnila strategii. Požádala ho, aby vybral písničku. Okamžitě ho napadl Hank Williams, jehož ‚Lovesick Blues‘ se v prvních měsících roku 1949 hrál v rádiu. Příležitost zazpívat jednu z oblíbených písniček ho natolik osvobodila, že jeho hlas vyzněl najednou jako naprosto podmanivý a okouzující. Poté učitelka zavřela piano a oznámila mu, že hodiny skončily. Nikomu nesmí dovolit, aby změnil styl, „*nikdy*“, rázně zopakovala.

Tato slova dodala J. R. dostatek sebedůvěry a konečně se před lidmi zbavil nervozity. I ve škole byl daleko aktivnější, rozšířil okruh kamarádů, a dokonce začal ukazovat své básničky a jiné

zápisky některým spolužákům. Jako spisovatel si získal dobrou pověst a několik kamarádů mu platilo – obvykle kolem padesáti centů –, aby jim napsal básně nebo eseje, které byly za domácí úkol. „Se slovy to uměl,“ vzpomíná J. E. Huff. „Byl daleko chytřejší než my. Zcela určitě.“ Spolužákovi A. J. Hensonovi se tolik líbila básnička, kterou pro něj J. R. napsal, že ji ještě o víc než o padesát let později uměl odrecitovat:

*Ruka se chopí svého věrného oře
A uhání planinou
Řekl jen: Pojedu až do slunce západu
Dokud neztratím otěž svou.
Ruka trhla sebou
Bob se vzpřímil
A po své cestě uháněl až do slunce západu
Nákladním vlakem zas pak zpět*

A. J. dostal jedničku.

Přesto se ale J. R. nepodařilo setřást stres z toho, že si bude muset po střední škole najít práci. Celé roky mu otec neustále opakoval, že je hloupý, když mrhá energií na hudbu, což na něho samozřejmě zapůsobilo.

VI

Blížil se poslední rok střední školy, a proto J. R. a jeho kamarádi trávili večery přemýšlením, jak to udělat, aby se vyhnuli vyčerpávajícímu a namáhavému životnímu stylu, který vedli jejich rodiče. „Věděli jsme jen to, že nechceme být farmáři,“ říká Huff. Vládní program v Dyessu dal lidem, jako byl Ray Cash, možnost přežít, ale ne prosperitu. Po intenzivním obdělávání půda skoro ztratila původní úrodnost, což rodinám prakticky neumožňovalo na chvíli přestat. Mnoho jich opustilo deltu a vydalo se do pouhých padesát

mil vzdáleného Memphisu nebo jinam, kde našli lepší plat nebo jednodušší práci. Čas od času i Ray Cash vzal za vděk příležitostnými pracovními nabídkami, a zvýšil tak rodinný příjem.

Spolu s kámoši zvažoval J. R. uplatnění, které se nabízelo ve čtyřicátých letech mladíkům z chudých jižanských rodin: zamířit na sever do automobilových továren v Michiganu nebo se přidat k armádě. A ještě tu byla třetí možnost – vydat se do Kalifornie a doufat, že se tam najde nějaká práce v zemědělství –, ale nikdo v Dyessu se už nechtěl zabývat sklízením úrody. Prvním, kdo se rozhodl, byl Henson. Zatímco J. R. a J. E. se vrátili do školy, A. J. se dal k armádě.

Poslední rok ve škole probíhal pro J. R. celkem dobře, přestože se známky ve většině předmětů jako obvykle pohybovaly jen nepatrně nad průměrem, a to dokonce i v jeho oblíbených předmětech, angličtině a historii. Třída ho zvolila viceprezidentem, objevoval se ve školních hrách, a dokonce ho vybrali, aby zazpíval na slavnostním promočním obřadu. Nejednalo se však o country, ale o vyznání víry ‚Drink to Me Only with Thine Eyes‘ se slovy z básničky ze sedmnáctého století od Bena Jonsona. V ročence mu redaktoři věnovali mimořádnou pozornost: „Právě tento rok projevila jeden z nás obrovský talent jako herec na jevišti, a taktéž si myslíme, že bychom měli veřejně ocenit i jeho hlas: tímto mladíkem je J. R. Cash.“

Dobrý pocit z posledního ročníku školy však netrval dlouho. Hluboko uvnitř nedokázal J. R. setřást pocit, že nemá vůbec tušení, jak proniknout do hudebního průmyslu. Přemýšlel o tom, že se vydá do Nashvillu, domova country hudby, ale zároveň dobře věděl, že na to nemá odvalu, což ho uvrhovalo do stavu sklíčenosti. Když nastal den promoce, opustilo ho dokonce i potěšení ze samotářských procházek.

Nicméně zoufale toužil ukázat svoji nezávislost na otci, a proto jakmile zaslechl o práci při sběru jahod v západním Arkansasu, tak se navzdory rokům hrůzy při sbírání bavlny, vydal do města

Bald Knob. Samotný výlet byl hotový propadák: neurodilo se tolik jahod, aby vydělal nějaké peníze, takže po třech dnech dorazil zpátky domů. Netušil, co dělat dál, ale čirou náhodou narazil na Franka McKinneyho, holiče z Dyessu. McKinney uvažoval, že pojedje autobusem do Michiganu a pokusí se najít práci v automobilovém průmyslu, a tak nabídl J. R., aby se k němu přidal. J. R. ihned svolil a celou cestu v autobuse přemýšlel, jestli náhodou neudělal chybu.

V Michiganu dostal J. R. hned první den práci jako obslužný pracovník děrovacího lisu v závodě Fisher v Pontiacu. Každé ráno chodil jeden a půl míle do práce, ale ani náhodou to nepřipomínalo šterkopískovou cestu v Dyessu. Na ulicích ve městě nemohl zpívat a ztratil jakoukoli energii na své sny. Jako kdyby ho chytily do pasti. Společníkem mu bylo jen kouření jedné cigarety za druhou. Hned od prvního dne se mu práce zdála jednotvárná a monotónní – daleko horší než sbírání bavlny doma, protože postrádal milující rodinu a komunitu. Poprvé cítil, jaké je nést označení outsidersera, na něhož se pohlíží jako na méněcenného – a tento zážitek ho dovedl k tomu, že se začal zamýšlet nad rasistickými otázkami, které obecně převažovaly v Dyessu.

Jednoho dne mu při práci v Pontiacu proklouzl nárazník a rozřízl mu rameno. Odebral se tedy do kanceláře na lékařskou prohlídku, kde se doktor jen podíval na kartu a s úsměvem pronesl: „Dyess, Ark. Vy venkovští křupani z jihu si jen hledáte cestu, jak se vyhnout práci.“ J. R. se mu snažil vysvětlit, že to byla nehoda, ale doktor zůstal neoblomný. Stejně tak si Cash vzpomněl na doktora slova: „Jak dlouho tady hodláš pracovat? Přijdeš si na dobrou výplatu nebo dvě a pak práskneš do bot jako všichni ostatní?“

O několik dnů později se Cash nakazil žaludeční virózou, ale za doktorem již nešel. Už nechtěl slyšet žádné další urážky. V hotýlku mu bytná dala velkou sklenici vína a řekla mu, aby se prospal – ráno se bude cítit lépe. Následujícího dne se cítil daleko lépe, ale rozhodl se odjet domů. Po několika týdnech měl

automobilky dost a stačilo mu si jen vzpomenout na monotónnost práce a předsudky vůči jihu. Do Dyessu se vrátil stopem.

Jeho matku nadchlo, že zase vidí syna, ale také ji velmi rozrušilo, jak je J. R. vychrtlý. Vždycky byl štíhlý, a také kvůli tomu se s většinou svých kámošů nikdy nepřidal k žádnému sportovnímu družstvu ve škole. Teď ještě zhubl a měl jen 64 kilogramů, což bylo docela málo na 183 centimetrů vysokého teenagera. Carrie se nesmírně snažila, aby ho vykrmila svou domácí kuchyní.

I přes svůj přetrvávající boj o nezávislost J. R. zoufale toužil získat práci, a proto také přijal otcovu nabídku, že ho s sebou vezme do továrny na margarín nedaleko Dyessu, kde Ray pracoval.

Jak se dalo očekávat, J. R. se nezamlouvala tvrdá disciplína a po několika dnech odešel. Ray jen znovu vrtěl hlavou. J. R. začal přemýšlet, jestli jeho otec nakonec neměl pravdu. Možná se opravdu k ničemu nehodí. Možná je opravdu líný a nesoustředěný.

Jelikož nevěděl co dál, rozhodl se naposledy následovat svého otce a zachovat se přesně tak jako Ray před třemi desetiletími. Dá se k armádě. J. R. vždycky rád naslouchal otci, jak mluví o svých dobrodružstvích z první světové války a o takových příjemných počitcích, jako byla cesta do Paříže nebo zhlédnutí Eiffelovy věže. Kromě toho to byla také možnost, jak ho konečně potěšit. Nejdříve uvažoval o tom, že se dá k pěchotě jako starší Cash, ale letectvo mu připadalo daleko přitažlivější, a pokud se potvrdí všechny dohady o válce v Koreji, možná i bezpečnější.

Sedmého července 1950 odjel J. R. rodinným fordem z roku 1945 do Blythevilleu a narukoval k letectvu. Jelikož dle předpisů musel uvést křestní jména a ne nějaké iniciály, J. R. se zapsal jako John, i když ho tak ještě nikdo nikdy neoslovil. Když se zeptali na druhé jméno, napsal prostě R. Pouhých šest týdnů uplynulo od ukončení střední školy a po mnoha chybných začátcích se konečně loučil s Dyessem.

Myšlenkami se ale stále a velmi často vracel do svého rodného města, nejen do domu na Road 3 a ke své rodině, ale také k širší

komunitě a všemu, co pro něj něco znamenalo. Někdy si sám sebe představoval, jak vychází z kina ve středu města a zahýbá doprava, odkud může zahlédnout terasu administrativní budovy, na níž stála Eleanor Rooseveltová. Zahýbá doleva, vydává se o jeden blok směrem dolů po Main Street a spatří starý baptistický kostel, zamíří o další blok po Main Street a objeví se před ním školní knihovna a zasedací síň, kde uviděl Louvinse. O něco dál po Main Street si J. R. představoval další místo na břehu řeky, kde často rybařil, a jiné místo na řece, kde ho pokřtili. Byl to jen krátký kousek země, pouhých 230 metrů, ale věděl, že Dyess pro něj představuje inspiraci a naději.

Jakmile se J. R. na nádraží v Memphisu rozloučil s rodinou a nastoupil do vlaku jedoucího na leteckou základnu Lackland v San Antoniu v Texasu, počáteční nadšení z nástupu do armády velmi rychle vystřídala nervozita. Přistihl sám sebe, že se upřeně dívá z okna, vyhýbá se konverzaci s jinými nováčky, z nichž někteří vypadali, že se již opravdu těší na budoucí dobrodružství. Při zápisu se mimo jiné obával, že ho pošlou do Koreje. Teď si už dělal starosti s jiným druhem přežití.

Brzy začal sám sobě klást otázky, jestli neudělal chybu, když se vydal do Michiganu. Neúspěch v Pontiaku ho ještě více znepokojil. Skončí tato cesta také katastrofou? Je dostatečně chytrý, aby mohl konkurovat klukům z velkoměsta? Budou s ním nováčci jednat stejně pohrdavě jako doktor v Pontiaku?

A co jeho duchovní hodnoty? Nebyl zvyklý popíjet alkohol a nikdy nenavázal vážný vztah s dívkou. Bude schopen kráčet správnou cestou, nebo zklame Jacka a svou matku? Mohli by ho doopravdy vyhodit? Mohlo by ho letectvo poslat domů, kdyby nevyhověl požadavkům?

Jen pomyslení na případné ponížení ho ochromilo. Nedařilo se mu setřást obavy, co ho asi čeká. Nakonec položil hlavu na sedadlo a čekal, že najde útěchu ve spánku, jak to často dělával ve stresových situacích.

2. kapitola

VIVIAN A LETECTVO

I

Na konci léta roku 1950 se stal John R. Cash, jak se nyní nazýval, jedním z tisícovky mužů, kteří prošli základním výcvikem v Lacklandu. Klasický třináct týdnů trvající výcvik se zkrátil na pouhých sedm, protože se země mobilizovala na válku v Koreji. Pro někoho, kdo chodil na střední školu do třídy čítající jen dvacet dva studentů, byla celá akce ohromná.

Po převozu z vlakového nádraží do Lacklandu se noví příchozí okamžitě seznámili s místní rutinou. Ostříhali jim vlasy dle předpisů, vydali psí známky, oblečení a zásoby a odvezli je do důstojnické jídelny na večeri. Pak jim přidělili místa mezi patrovými palandami, které byly po obvodu dvoupodlažních dřevěných kasáren. Většina nováčků zůstávala vzhůru dlouho do noci a učila se z paměti identifikační čísla letectva, jak ustlat postel po vojensku a samozřejmě se také seznamovala mezi sebou. Do postele se dostali až krátce před budíčkem v šest hodin ráno, který je svolával na nástup.

Onoho týdne narychlo naočkovali Johna i ostatní proti břišnému tyfu a neštovicím. Nařídili jim poslat veškeré civilní šatstvo a boty domů a dostali velmi jasné instrukce, jak si uspořádat osobní majetek do vojenského kufru u postele. Přísná disciplína mu připomněla továrnu na auta. A tehdy si položil otázku: *Čtyři roky tohohle?*

I tak pro něj život v letectvu představoval pozhelnání. Mezi vyčerpávajícím fyzickým výcvikem, intenzivním studiem ve třídách

a hromadou dovednostních testů neměl Cash moc času hloubat o možném odmítnutí nebo neúspěchu. Po dlouhých náročných dnech byl tak vyčerpaný, že většinu neděle, což byl jediný volný den, prospal. Jen málokdy vycházel z kasáren, snad kromě návštěvy kostela nebo vyzvednutí nějaké nezbytnosti z vojenské kantýny.

Zatímco ostatní ve výcvikové jednotce si stěžovali na nedostatek volného času, John nepřetržitý program vítal. Ačkoli ve škole nejevil o sporty velký zájem, tady mu docela šly a zvládal i různá cvičení k přetvoření mladého muže na vojáka. Při vyučování si vedl tak dobře, že se na něj ostatní obraceli se žádostí o pomoc, podobně jako studenti střední školy v Dyessu.

Takřka ke konci pobytu v Lacklandu absolvovala Johnova jednotka další kolo dovednostních testů, při nichž se osvědčil například v letové mechanice a radiotelegrafických zařízeních. Sice přesně netušil, čím se posledně jmenovaný obor zabývá, ale líbilo se mu slovo „rádio“. Když Johnovu žádost o tuto školu přijali, byl radostí bez sebe. Postavil se klukům z velkého města a ve většině případů je dokonce předčil.

Když se na pár dní před přesunem na leteckou základnu Keesler v Biloxi v Mississippí, kde měl absolvovat další výcvik, vydal domů do Dyessu, měl pocit, že mu modrá letecká uniforma dokonale padne. Dokonce i jeho otec mu nezvykle potřásl rukou. Během třetího zářijového týdne se v Memphisu rodina s Johnem R. Cashem znovu rozloučila, ale tentokrát odjížděl v úplně jiné náladě. Jeho dřívější nervozita se vytratila. Po cestě již nezíral plný úzkosti z okna. Když konečně usnul, nehledal již ve spánku žádné útočiště. Těšil se na šest měsíců v Biloxi. Nemohl se dočkat, až lépe pozná spolužáky, možná si zahraje hudbu a snad se i seznámí s nějakými děvčaty.

Mezi letci byl Keesler v Mexickém zálivu oblíbenou lokalitou především proto, že ležel jen devadesát mil od zářivých světél

a požitků New Orleansu. Kde jinde by se dal lépe strávit víkend než ve městě, které se na jihu nejvíce zajímá o mejdany? Zanedlouho po příjezdu na základnu začal John naslouchat rozhovorům o barech a ženách v Big Easy. Mnoho vojáků z kasáren během svého prvního volného víkendu prozkoumalo oboje. John však zůstal v Biloxi. I přes skvělé výsledky v Lacklandu nechtěl brát práci ve škole za samozřejmou. Vynikat se mu nesmírně zamlouvalo. Dokonce se přistihl při něčem, co během studií na střední škole nikdy nedělal: ve svém volnu doopravdy studoval. A kromě toho baptistická výchova ho před New Orleansem varovala.

Když se začal John seznamovat s důležitou rolí radistů, jeho oddanost studiím ještě vzrostla. Nestudoval něco nudného, jako opravu rádií nebo budování vysílačů, ale učil se, jak tajně odposlouchávat nepřátelské radiové přenosy. Panovala studená válka a v celé Americe byla cítit hrozba komunismu. Byla to náročná a podnětná práce, protože zahraniční vojenští stratégové dále rozpracovávali metody, jak zabránit odposlouchávání zpráv. Než přešli na skutečné morseovkou zakódované signály, často na stejné frekvenci vysílali rušivé zvuky.

Kdyby John časem vzali jako radistu, musel by poslouchat se sluchátky na uších až osm hodin v kuse různé signály a snažit se rozlišit skutečné přenosy od vějíček. Jakmile rozluštili morseovku, musel zaznamenat písmena a předat je skupině překladatelů, která se je snažila dešifrovat. Čím víc se John dozvídal o odposlouchávání zpráv, tím rostla jeho motivace ovlivněná s tím spojenými kouzlem a dobrodružstvím. Dokonce si sám sebe představoval v jednom špionážním filmu z druhé světové války, který se mu kdysi líbil v Dyessu. Těšila ho představa, že je hrdina. Jen počkejte, až o tom řeknu tátovi.

Několik týdnů před daným termínem John dokončil kurz morseovky, což vyvolalo závist mnoha ostatních ve výcvikové skupině. Ben Perea, rodák z Nového Mexika, který s ním chodil v Keesleru do stejné třídy, již o Johnovi slyšel, ale až do jejich

společné cesty lodí do Německa se s ním neseťkal. „V Keesleru vynikal,“ vzpomíná Perea. „Byl vzorem, na který učitelé vždycky upozorňovali. Všichni o něm věděli, že je velmi chytrý.“ Přesně tohle slovo – *chytrý* – by mnoho jeho kolegů při Cashově popisu použilo.

Po základně se začaly šířit fámy o jeho dovednostech a ostatní letci začali vyhledávat mladého muže z Dyessu. Chtěli s ním trávit čas a Cash samozřejmě jejich pozornost těšila. Zvali ho, aby s nimi zajel do New Orleansu, a znovu mu vyprávěli o hudbě, jídle a hlavně o ženách. Samotného Johna, který si byl již jistý svým postupem, překvapilo, že si pohrává s myšlenkou přidat se k nim.

II

Základní výcvik v Lacklandu Johna natolik zaměstnával, že si již nepamatoval, kdy během sedmi týdnů, které tam strávil, naposlady poslouchal rádio. Najednou mu připadlo jako dobrý nápad trochu si odpočinout a naladit si populární country stanice v Keesleru. Dokonce objevil i nového oblíbeného zpěváka, Hanka Snowa, jehož nevázaná a ztřeštěná *„I’m Moving On“* vedla celých pět měsíců roku 1950 žebříček.

Podobně jako Cash byl i Snow velkým fanouškem Jimmieho Rodgerse a vynikal v písničkách majících děj, v nichž byl jak recitativ, tak zpěv. Oba rysy se později staly pro Cashovy nahrávky charakteristické. *„I’m Moving On“* mu učarovala, protože pomocí železnice (*„That big eight-wheeler rollin’ down the track“* – velký osmikolák sune se po trati) vyjádřila toulavou povahu a nezávislost. Tytéž pocity o několik let později Cash vložil do písničky *Hey, Porter‘*, která mu pomohla získat první nahrávací smlouvu.

Později si John vzpomněl i na další nahrávky, které ho v té době zaujaly. V Keesleru si ještě oblíbil *„(Remember Me) I’m the One Who Loves You“* od Ernesta Tubba. *„Long Gone Lonesome Blues“* od Hanka Williamse, přátelskou a srdečnou *„Chattanoogaogie*

Shoe Shine Boy' od Reda Foleyho a několik hitů Eddyho Arnolda, například ,Anytime' a ,Bouquet of Roses'. V jeho zpěvu obdivoval především ryzí romantiku, při jeho tichém a jednoduchém pobrukování vypadala láska naprosto přirozeně, tedy přesně jako ten typ vztahu, po kterém John toužil.

V polovině října John potkal několik kluků z jihu, kteří také rádi zpívali písničky, jimž říkali „venkovské“. Všichni tři se velmi často scházeli v kasárnách a společně zpívali tehdejší hity. Ostatní si z nich utahovali, že přicházejí o veškerou legraci, když s nimi nejezdí do New Orleansu. Příběhy o sexuálních úlovcích však Johna čím dál víc lákaly. A nakonec se s ostatními přece jen do Bourbon Street vydal.

Jelikož se John po cestě zamotal do vychloubání, začal se sám vytahovat vlastními zkušenostmi se ženami. Z jeho vyprávění byste si mohli myslet, že je to hotový miláček žen. Ve skutečnosti však John šel s pár holkami na rande a dokonce i s několika krátce chodil. Přesto ale nedospěl k vážnému vztahu, natož k nějakým sexuálním intimnostem.

Přesto ale nebyl panic.

Jednoho večera, když bylo J. R. asi patnáct, se s nějakými kluky dal dohromady s jednou holkou, která byla na malém městě známá jako „snadno k mání“. Na její naléhání, aspoň tak na tom Cash trval, ji odvedli na břeh řeky, kde si lehla při svitu měsíce na deku a s každým z nich se vyspala. I když působila celkem nedočkavě, celý ten zážitek Johna silně znepokojil a zanechal v něm takový pocit hanby, že se o tomto incidentu v žádné ze svých autobiografií ani v žádném oficiálním rozhovoru nikdy nezmínil.

Na konci devadesátých let však o oné noci promluvil se svým kamarádem. Podle jeho popisu je dost dobře možné, že se jednalo o mentálně postiženou děvče. Aby ji nebo její rodinu nepřivedl do trapné situace, protože o ní mluvil s kamarádem John změnil její jméno. Podle A. J. Hensona před ním J. R. žádné jméno nebo samotný incident nezmínil.

Stejnému kamarádovi řekl i o jiné a zároveň jediné příležitosti, kdy se pokusil vyspat se v Dyessu se „sympatickou mladou dívkou“, kterou potkal při práci na dráze pro kolečkové brusle. Nějak se mu podařilo ji přemluvit, aby s ním šla do postele, ale byl natolik nervózní, že se mu „nepostavil“. Dívce to připadalo strašně legrační, což v J. R. zanechalo trapný pocit. Pak se již po celou dobu na střední škole nepokusil o intimní vztah s jakoukoli dívkou.

A teď na cestě do New Orleansu poslouchal ostatní nováčky, jak hovoří o ženách, co tam na ně budou čekat, stejně jak to John viděl v mnoha válečných filmech. Chtěl přítelkyni, aby mohl ukázat její fotku ostatním klukům nebo se mohl těšit na její dopisy. Očekával, že půjdou někam tančit nebo snad zavítají do společenského klubu USO, a dost ho šokovalo, když ho kámoši zavedli do bordelu. Všechny příběhy o „dobývání“ v New Orleansu byly ve skutečnosti jen cestami do domů se špatnou pověstí.

John chtěl nejdříve odejít, ale hormony vyhrály. Odešel do pokoje s jednou z prostitutek, ale zážitek mu připomněl onu noc na břehu řeky. Nejen, že to bylo proti jeho baptistickému přesvědčení – setkání bylo chladné a věčné. Znovu chtěl sex. Strašně moc chtěl. Vždyť mu přece bylo devatenáct. Uvědomil si, že nejvíc ze všeho však touží po sexu s opravdovým vztahem. Do New Orleansu se sice vrátil ještě několikrát, ale nic nenasvědčuje tomu, že by někdy zavítal do bordelu. Většinou zůstával na základně, četl si a zpíval country písničky.

V posledních týdnech v Keesleru se mu konečně dostalo ocenění za tvrdou práci, když ho oslovili, aby se přidal k nové, elitní jednotce radistů. Na podzim roku 1948 byly založeny bezpečnostní složky USAF jako reakce na čím dál tím složitější komunikační metody nepřítele. Základny bezpečnostních složek byly na Aljašce i jinde v zahraničí, včetně Japonska, Koreje a Německa.

Po pohovorech a podrobné bezpečnostní prohlídce Johna oficiálně vyzvali, aby se přidal k jednotce, a zároveň si mohl vybrat,

zda začne vykonávat službu v zapadlém Adaku na Aljašce, nebo Landsbergu v západním Německu. Byly to předsunuté základny vyhrazené pro nejslibnější radisty. Metoda výběru se nezaměřovala jen na přezkoušení výkonu, ale také na převažující charakterové rysy, inteligenci a emoční stabilitu. John si vybral Landsberg, protože si chtěl prohlédnout pamětihodnosti v Evropě.

K jeho velkému zklamání však byla bezpečnostní operace přísne tajná, takže se o choulostivé povaze svého úkolu nesměl zmínit ani rodině. Mohl pouze prozradit, že bude nasazený v Landsbergu. Předtím však musel ještě absolvovat další čtyři měsíce intenzivního výcviku, aby se zdokonalil v zaměřování. Dne 27. dubna zamířil zpátky do San Antonia, tentokrát na leteckou základnu v Brooksu.

III

Na konci května se John natolik usadil, že začal přemýšlet o životě v zahraničí a oddávat se snění, že bude mít někoho výjimečného doma. Před šesti měsíci by ještě nenašel odvahu přiblížit se k dívce, kterou neznal. Ale úspěch při výcviku mu dodal odvahy. Kamkoli se v San Antoniu vydal, od kina až po kavárny, hledal tam dívku. Ale snáz se to říkalo, než dělalo.

Jakmile jeho letecké modráky zblejskly mladou holku, znovu se objevila jeho plachost a nejistota pramenící z prostého farmářského původu a ztěžovala mu dokonce představit se.

Stále se sám sebe ptal, jak by někdo z Dyessu mohl obstát u vzdělané a inteligentní dívky z velkého města? I kdyby o něho nějaká dívka projevila zájem, John by asi nebyl schopen s ní vést dlouho rozhovor. „Bezpochyby,“ stále přemýšlel, „by brzy prohlédla uniformu letectva a odhodila mě jako nějakého venkovského balíka.“

Po všech nezdarech měl John jen pramálo důvodů věřit, že středa 18. července roku 1951 bude jiná. Spolu s kamarádem zamířili

hned po kinu do Brooksu, kde John zahlédl dráhu na kolečkové brusle v St. Mary's, která mu okamžitě připomněla dobré časy při bruslení v Dyessu. A především si vzpomněl, jak se tam holky s velkým nadšením předváděly, jen aby se setkaly s kluky.

John okamžitě vyrazil k dráze a přitom za sebou táhl svého kamaráda. Již se schylovalo k zavírací době, ale přesto si půjčil brusle a pozoroval nedaleko bruslící dívky. A vtom zahlédl jednu, kterou později popsal jako tu nejhezčí, kterou kdy viděl. Byla drobná – ani ne 152 centimetrů a 43 kilogramů – a bruslila s kamarádkou. Několik minut ji pozoroval a tajně doufal, že se zastaví a bude se moci představit. Ale pěkná brunetka nepřestávala jezdit dokola. Když se z reproduktoru ozvalo hlášení, že se bude kluziště za patnáct minut zavírat, znervózněl.

Než si byl John vůbec schopen uvědomit, co dělá, začal pomalu bruslit směrem k dívce a nezastavil se, dokud do ní nevrazil. Komukoli nezúčastněnému by to připadala jako scénka z potrhlé komedie. Když dívka spadla na zem, John se hned sklonil, aby ji s velkými omluvami zvedl ze země. Až později se dozvěděl, že Vivian Libertová ho také pozorovala a doufala, že se s ní pokusí seznámit. Možná dokonce i schválně přeháněla dopad jejich srážky.

Řekl jí, aby ho oslovovala „Johnny“ raději než J. R. nebo dokonce John. Podle vzpomínek to bylo snad poprvé, kdy použil tohle jméno. Jako kdyby chtěl něco nového nebo osobnějšího, možná to bylo také znamení, jak rychle a silně na něj tato mladá kráska zapůsobila. Johnny upřeně hleděl do jejích oříškově hnědých očí a na světle bronzovou pleť a přemýšlel, co říct. Nakonec vyhrkl: „Chtěla by sis se mnou zabruslit?“

Když souhlasila, začalo Johnymu bušit srdce o sto šest. Plachý kluk z Dyessu jí potřeštěně začal zpívat, ale nebyla to žádná z jeho oblíbených country písniček. Možná se bál, že jí country nezajímá, a proto vybral popovou „I Still Feel the Same about You“, což byl současný hit od Georgie Gibbové. Docela podivná volba,

protože nevyprávěla o romantickém, dokonalém štěstí, ale omluvě za zlomené dívčí srdce.

Vivian to ale zalichotilo. Poprvé jí takhle někdo zazpíval. Při bruslení jí Johnny řekl, že pochází z Arkansasu a již brzy odpluje do Západního Německa. Na oplátku mu sdělila, že je jí sedmáct a studuje v posledním ročníku na dívčí katolické střední škole. Johnnyho natolik okouznila, že ho navzdory všem fámách o tajemném náboženství, které slýchal v Dyessu, slova o katolictví vůbec nepřekvapila.

Při bruslení po kluzišti Johnny předstíral, že je začátečník, což Vivian dodalo odvahy a často ho přidržovala, protože si myslela, že spadne. Jakmile začala světýlka „domů“ poblikávat, poukazuje tak na zavírací dobu, začal John zmatkovat. O tuhle dívku nechtěl přijít. „Můžu tě doprovodit domů?“ vyhrkl a ihned se radoval, když mu odpověděla: „Jasně.“

Jelikož John neměl auto, museli jet autobusem. Po cestě se dozvěděl, že její rodina pochází už odedávna ze San Antonia, kde byl oblíbený trh jménem Liberto's a jeden z jejích strýců zahájil vysílání první rozhlasové stanice ve španělštině. Její otec Tom vlastnil pojišťovnu a matka byla ženou v domácnosti. Měla mladší sestru a staršího bratra. Když dorazili k jejímu domovu, zeptal se jí, jestli by se mohli ještě někdy setkat. Když pronesla, že by ráda, naklonil se a pokusil se jí políbit. Ustoupila a řekla: „Na prvním rande kluky nelíbám.“

Tehdy to asi nebyla zrovna reakce, na kterou John čekal, ale popravdě řečeno odpověď to byla dokonalá.

Vivianina krása Cashe jistě přitahovala, ale velmi rychle dospěl k názoru, že je to „hodná“ holka a stane se z ní věrná, milující manželka a starostlivá matka. Brzy se měl ještě dozvědět, že dokonce fandí country hudbě. O několik let později zavtipkoval, že kdyby to tenkrát věděl, zazpíval by jí písničku od Eddyho Arnolda. Za týden již zvažoval, že si ji jednoho dne vezme.

Toho večera si Vivian ve svém pokoji znovu procházela ka-
ždičkou chvilku večera. Říkala si, že našla svého Okouzlujícího
Prince. Převážnou část noci se na posteli převalovala a přemýš-
lela, jestli jí zavolá. Následujícího dne brzy ráno se dočkala od-
povědi. John opravdu zavolal a až do svého odjezdu z Brooksu
na začátku srpna volal každý druhý den. A sešli se také pokaž-
dé, když se mu podařilo mít vycházku. Chodili do kina. Chodili
do cukrárny. Chodili okukovat obchody. Drželi se za ruce a za
svitu měsíce se procházeli po malebné promenádě River Walk.
Netrvalo dlouho a Johnny se dočkal prvního polibku, když se-
děli na střeše auta v autokině. A krátce potom vyryl na jednu
z laviček nacházejících se na River Walk nápis „J. C. miluje V. L.“.
Snili o budoucnosti. Za pouhé tři spolu strávené týdny zažili
spoustu nevšedního.

Přestože si Vivianin otec dělal velké starosti s tím, že jeho „mi-
láček“ randí s klukem patřícím k letectvu, Vivianina mladší sestra
Sylvia si jasně vzpomíná, že toho slušného a zdvořilého mladíka,
který neustále říkal „Ano, milostivá“ a „Ne, pane“, měli její rodi-
če rádi. Přesto si podle Sylviiných vzpomínek otec oddechl, když
se dozvěděl o Johnnyho odjezdu za novým úkolem do Německa.
Tehle vztah stejně v žádném případě nevydrží, alespoň tak si to
myslel.

Ale Johnny je přesvědčil o opaku. Řekl Vivian – nebo Viv, jak jí
začal říkat – že ji miluje, vždycky ji bude milovat a chce s ní strávit
zbytek života. Také jí oznámil, že každý den napíše dopis, a při-
měl ji, aby mu slíbila to samé. Pro devatenáctiletého kluka to bylo
unáhlené, ale pro sedmnáctiletou holku to bylo víc než pohádka.
V uniformě vypadal tak dospěle. Zároveň si o něm myslela, že
je chytrý, starostlivý a důvěryhodný a samozřejmě velmi, velmi
vzrušující.

Johnny se s ní chtěl pomilovat, ale odmítla. Ve skutečnosti se
o to zas tak nesnažil, protože nechtěl ohrozit svůj nový sen a uká-
zat se ve špatném světle. Neustále si opakoval, že jednoho dne

se Vivian Libertová stane paní Cashovou a z něho bude zpěvák v rádiu. Při návratu do Dyessu na konci srpna mu tato představa poskytovala nesmírnou útěchu. Slíbil Viv, že jí ještě před odplutím lodi z Brooklynu do Západního Německa zavolá.

Nemohl se však dočkat, a tak zavolal již 4. září ráno z Dyessu. Jakmile Vivian uslyšela jeho hlas, byla radostí bez sebe. Toho samého dne jí ještě o něco později napsal dopis, ve kterém ji požádal, aby mu poslala velkou fotku, protože si ji chce v Německu položit na postel a každé ráno a večer se na ní dívat. Navíc ještě přiložil fotku, kterou pořídil na základně. Dopis zakončil naléhavým: „Napiš, miláčku.“ O sedm dní později jí napsal první z dopisů z Camp Kilmeru v New Jersey, kam ještě před odjezdem do Německa povolali jednotku, která později dostala jméno 6912. Security Squadron. Podepsal ho: „S láskou, Johnny.“

Při čekání na odplutí ho Bob Moodie, s kterým se John seznámil v Brooks, pozval na víkend k rodičům na Rhode Island. Po cestě se zastavili v New Yorku, do kterého se John okamžitě zamíloval. Především se mu líbila všechna ta knihkupectví a kina, ale nejdůležitější událostí bylo bezpochyby zhlédnutí divadelní hry na Broadway. Nějaký neznámý člověk si všiml dvou mladíků v uniformě a dal jim zadarmo lístky na komediální muzikál *Two on the Aisle*. Johnovi se to ohromně líbilo a celý svůj život fandil broadwayským divadlům.

Dne 20. září 1951 opustila Cashova jednotka brooklynské státní loděnice a na palubě lodi námořnictva Spojených států *General W. G. Haan*, sedmnáct tisíc tun těžké lodi schopné přepravit až čtyři tisíce vojáků, vyplula do Německa.

Jakmile se loď dala do pohybu, ještě jednou napsal Vivian a podepsal dopis poznámkou: „Moře a moře lásky a oddanosti, Johnny.“

Prvního dne na moři se Cash vracel do své kajuty, když si na jednou všiml chlápka čtoucího pod ním na pryčně bibli. Když se

podíval zblízka, poznal Bena Pereu, kterého už znal z letecké základny v Keesleru.

„Čteš často bibli?“ zeptal se Cash.

Když Perea jen přikývl, John mu na to odpověděl: „Já taky.“

Následujícího dne přilákal Perea znovu Johnovu pozornost. Tentokrát seděl na pryčně a prozpěvoval si starou country písničku ‚Beautiful Brown Eyes‘, kterou na začátku roku znovu nahrál Jimmy Wakely. John se zastavil a posadil se vedle Perey. Tak začalo přátelství, které vydrželo celou dobu u letectva i poté. Ben byl plachý, hluboce věřící mladík, který se vyhýbal výstřednostem nočního života v Německu, a John ho obdivoval. Také ho to k němu táhlo, protože Pereův otec byl železničář. A navíc byl ještě katolík a o tomhle náboženství se John toužil dovědět úplně všechno.

Na lodi a v kasárnách v Landsbergu trávila dvojice hodiny a hodiny prozpěvováním písniček. Zpočátku nesmyslel Ben o Johnovi vůbec jako o zpěvákovi, ale byla legrace s někým zpívat. Po cestě hodně zpívali oblíbené country hity, což znamenalo především Hanka Williamse a Eddyho Arnolda. Dle Benových vzpomínek zpívali s největší pravděpodobností ‚You Are My Sunshine‘ od Jimmieho Davise hlavně proto, že to byla taková jednoduchá a dojemná písnička.

Když zrovna John nezpíval, ležel na pryčně a psal dopisy Vivian. V jednom se zmínil o oblíbeném popovém zpěvákovi Viku Damonem, který byl na palubě lodi a sestavil sbor, jenž se každý večer scházel.

„Jak se ti to líbí?“ napsal. „Docela úspěch, ne? Já a zpívám s Vikem Damonem.“ Při několika vystoupeních našel John v sobě dostatek odvahy a přidal se ke sboru, ale s Damonem nenavázal žádný kontakt. Jeho jediným partnerem ve zpěvu zůstal Perea. Netoužil po žádné konkurenci.

IV

Prvního říjnového týdne dorazila obrovská dopravní loď do přístavního města Bremerhavenu nacházejícího se na pobřeží Severního moře v Západním Německu. Spolu s dalšími novými vojáky nastoupil Cash do vlaku a vydal se na dlouhou cestu na jih do Landsbergu nedaleko Mnichova. Letecká základna bývala nechalvě známou výspou Luftwaffe, německého letectva. V místním vězení Adolf Hitler v roce 1924 napsal *Mein Kampf*. Okolní krajina uchvacovala svými jezery, řekami, parky a horami. Představovala tak ideální místo pro rybaření, plavbu na lodi a lyžování, tedy aktivity, jimž se Cash věnoval následující tři roky.

Než se však vydal na průzkum těchto lákadel, strávil nějaký čas prověřováním vymožeností samotné základny a potěšilo ho, když našel kino. V prvním říjnovém týdnu, 13. října, zhlédli s Benem Pereou drsný nízkorozpočtový film od Warner Bros jménem *Inside the Walls of Folsom Prison*. Johnovi se film moc líbil, a proto se o něm ten večer také zmínil v dopise Vivian. V pozdějších rozhovorech Cash vždycky prohlašoval, že po jeho zhlédnutí napsal ‚Folsom Prison Blues‘. Ve skutečnosti je ale napsal hodně *dlouho* poté.

Během dlouhých stresujících hodin strávených u radiotelegrafu se začal sám cítit jako vězeň. Začal si pohrávat s písničkou o folsomském vězení, ale tehdy z toho ještě nic nevzešlo. Ačkoli hudbu miloval, o psaní písní toho ještě moc nevěděl.

Ben si vzpomíná, že si John často poznamenával hudební nápady do kroužkového sešitu, ale většinou šlo jen o volná pokračování již existujících písníček – buď parodie, nebo nehorázné kopie. V následujících několika měsících John na folsomské vězení úplně zapomněl. K této myšlence se vrátil až po dvou letech, kdy zcela náhodou uslyšel v kasárnách písníčku, která mu poskytla plán na jeho první hit.

V prvních dopisech adresovaných Vivian John poznamenal, že se místní chovají k Američanům jako k bohům. „Ani nevím proč,

ale je to tak," prohlásil. „Dokonce na ulici poodstoupí, aby nás nechali projít. Musí si asi myslet, že jsme tady od toho, abychom je chránili. Přesně vidím sám sebe, jak je chráním. Toužím jediné snad po malém pěkném zákopu.“ Žertovná zmínka o malém zákopu asi nejlépe popisovala přísná pravidla bezpečnostních služeb a měla vysvětlit napjatou atmosféru plnou úzkosti, která na základně panovala.

Ani ne 160 kilometrů daleko od základny amerického letectva, na druhé straně Dunaje u Lince v Rakousku, měly základny ruské jednotky. „Rusové se neustále vytahovali a po celé linii, která je oddělovala od amerických jednotek, nadělali spoustu rozruchu," říká Bob Mehaffey, vedoucí Cashovy jednotky čítající čtyřicet mužů. „Bylo krátce po berlínském vzdušném mostě a ruská armáda byla pořád ještě rozhozená. Moc dobře jsme věděli, že ruská obrněná vozidla umístěná podél hranice byla početně silnější, a než by stihla naše armáda dostatečně zareagovat, Rusové mohli postoupit daleko do Západního Německa. Za dvacet minut nás mohli převálcovat, a tak panovalo neustálé napětí. Jen málokdy se letectvu přidělovaly zbraně, ale každý v jednotce včetně Johna dostal karabinu.“

Tohle napětí ještě zvýšilo vypětí z úmorných sledovacích sezení členů 6912. eskadry. Cash i ostatní většinou pracovali v osmihodinových směnách, ale někdy se v době pohotovosti nebo při nedostatku pracovníků prodloužila směna na dvanáct hodin, občas i více. „Každopádně jsme se maximálně snažili zachovat směnu na osmi hodinách," říká Mehaffey, „protože jsme ztratili skupinu operátorů, kteří nezvládli stres a prostě s tím seklí. Někdo se začas vrátil k jednotce, ale někoho jsme už nikdy neviděli.“

Operátor mohl být tak vyčerpaný, že ztratil sebekontrolu. Mehaffey si vzpomíná na jedno zvlášť vypjaté dvanáctihodinové sezení v roce 1951, kdy jeden z nejvyrovnanějších operátorů vstal ze židle, začal bušit hlavou do zdi a plakat. Mehaffey za ním přispěchal a zeptal se, co se stalo. Operátor jen bezmocně prohlásil:

„Nemůžu najít dveře.“ Mehaffey odvedl muže k lékaři, kde mu dali léky a poslali ho na dvacet čtyři hodin do postele. V tomto případě se operátor do práce vrátil.

O několik let později vyprávěl Cash redaktorovi o svém vlastním zhroucení. „Když jsem byl v Německu asi něco přes rok, měl jsem toho jednoho večera už plné zuby,“ řekl. „Pracovali jsme ve druhém podlaží, a než jsem si to vůbec stačil uvědomit, popadl jsem psací stroj a vyhodil ho z okna. Začal jsem plakat. Poslali mě do výdejny léků a dali mi pár aspirinů. Na zbytek večera jsem dostal volno.“

Mehaffey si však na žádný podobný incident nevzpomíná. S největší pravděpodobností byl Cash naprosto vyčerpaný a příběh si vymyslel, aby tak vyjádřil pocit nesvobody. V novém prostředí pociťoval Cash odcizení do takové míry, že mu někdy připadalo, že bojuje dočista sám proti systému, autoritě, tvrdému řádu a také čím dál víc s pokusem. Tisíce mil daleko od domova se pohyboval v typicky vojenské kultuře, ve které snad každý v jeho okolí začal ochutnávat pro něj zakázané ovoce – ženy a chlast.

John stejně jako předtím opět mezi operátory vynikal. Na rozdíl od většiny ostatních, kteří sledovali přenosy zpráv ze zemí za železnou oponou včetně východního Německa, Maďarska a Rumunska, přidělili Johnovi nejnáročnější úkol. Musel sledovat přenosy zpráv samotných Rusů, kteří posílali signály zakódované v morseovce takovou rychlostí, že je většina amerických operátorů nebyla schopna sledovat.

Na letce Chucka Rileyho, který později získal titul z ekonomie na Univerzitě v Toledu, zapůsobil Cashův důvtip. „John nebyl žádný typický venkovský balík. Byl neobyčejně inteligentní. Vedli jsme spolu hodně velmi zajímavých a dlouhých diskuzí na téma světového dění a historie. Měl neuvěřitelnou slovní zásobu a pohotové uvažování. Jeho inteligenci jsem považoval možná za ještě větší dar než jeho hudební talent.“

Skoro ihned po příjezdu do Landsbergu začali dostávat letci od svých děvčat dopisy začínající slovy „Milý Johne“, ve kterých se jim omlouvaly, že si našly někoho jiného. A aby toho nebylo málo, stala se tehdy největším country hitem ‚A Dear John Letter‘ od Jean Sheppardové a Ferlina Huskyho. Dokonce i ti, kteří v Landsbergu nefandili country, vzpomínali, jak ji po celých kasárnách hrála rádia a gramofony.

Podle Mehaffeyho byly reakce vojáků na dopisy tak šokované a bolestné, že si v jednotce vymysleli rituál, který jim měl pomoci se s nimi vypořádat. „Když někdo dostal dopis znějící ‚Milý Johne‘, přiměli jsme ho postavit se na vojenský kufr a všem v kasárnách ho přečíst. Nedělali to samozřejmě všichni, jen někdo. Nějak to z člověka vyplavilo napětí.“

V hloubi duše se i John několik měsíců bál, že obdrží špatné zprávy. Psal proto Vivian každý den a snažil se ujistit sám sebe, že ho stále miluje – někdy jí psal dvakrát nebo třikrát denně –, a stěžoval si, když mu odepsala s denním zpožděním. Když od ní nedostal zprávu týden, nebo dokonce i déle, celou dobu úplně šílel strachy. V dopise adresovaném Vivian krátce po příjezdu do Landsbergu ji John hned vyčetl, že nepíše.

„Ještě jsem od tebe nedostal dopis, miláčku, a docela si již zoufám,“ napsal 16. října. „Úředník na poště se mě už bojí, pokaždé se na něj tak nepěkně podívám, když jdu zkontrolovat poštu, což je dvakrát denně... Kluci mi říkají, že už mě nemiluješ. A proto mi také nepíšeš, ale nevěřím tomu. Miluješ mě, víš že ano, miláčku? Miluji tě. Tvůj, Johnny.“

Když začaly Vivianiny dopisy pravidelně přicházet, Johnovi se ulevilo, ale samozřejmě jakékoli přerušení řetězce v něm vždycky zaselo pochybnosti. Po dobu jeho nasazení si mezi sebou vyměnili snad víc než tisíc dopisů.

Když dostal Vivianinu fotku, okamžitě běžel na poštu koupit si rámeček. Pověsil si obrázek na zeď nad prýčnu a přidal k němu poznámku: „Ruce pryč.“ Ostatní v kasárnách mu připomínali

všechny ty dopisy „Milý John“ a předvíдали, jak mu zanedlouho zlomí srdce. Jeden letec se s ním dokonce odvážil vsadit o deset dolarů. John sázku přijal s tím, že „Viv je jiná“.

Když si letec o několik měsíců později všiml visící fotky na zdi, zaplatil.

Cash byl přesvědčen, že Vivian je jeho vysněná dívka, a proto pro něj bylo jen přirozené se s ní podělit o jeden ze svých snů, ten, o zpěvákovi v rádiu. Onoho prvního podzimu napsal Vivian dopis, že si právě koupil harmoniku, aby měl v kasárnách co dělat, a také již mluvil o tom, že hned po návratu do Států založí vlastní kapelu. Rovněž psal o tom, že se pravidelně schází s nějakými kluky v kasárnách, hraje na kytaru a zpívá. Někdy se k nim přidával i Perea, většinou se však sestava skládala z Cashe, Teda Freemana ze Západní Virginie, Orvilla (Waynea) Rigdona z Louisiany, Reida Cumminse a Billa Carnahama z Missouri. Říkali si Landsberg Barbarians.

Když John zjistil, jak Rigdon hraje dobře na kytaru, koupil si za pět dolarů německý model a požádal Rigdona, aby ho to naučil. John ale nedokázal pochopit akordy a ovládání hudebního nástroje posléze vzdal: prostě při zpívání jen tak brnkal. V následujících třech letech dále Vivian informoval o nahrávkách, které slyšel, nebo jí opakoval, že jednoho dne bude mít vlastní kapelu. Obzvlášť byl hrdý na zakoupená alba s písničkami Jimmieho Rodgersa, které ještě neznal. Později si koupil magnetofon, na kterém mohl vyhodnocovat své pokroky ve zpěvu tím, že nahrával svůj vlastní hlas.

Ve volných dnech chodili letci do jednoho ze dvou klubů v Landsbergu. Ačkoli byla základna společná, bílí letci většinou chodili do Der Goggle, zatímco Afroameričani dávali přednost Der Ziederbrau. Ty večery, kdy letka zaplnila zmíněná místa, se v klubech neobjevovalo moc německé klientely. Ani moc mužů. Zato ženy tam byly vždycky.

„Nezapomeňte, že Německo po druhé světové válce mělo problémy s hladem a opravdovou chudobou,“ vysvětluje Mehaffey. „Koupit někomu jídlo byl učiněný dar. Když jste chtěli ženu, žádný problém. Mohli jste ji sbalit na ulici nebo v klubu, a když jste jí ještě koupili jídlo, vzala vás k sobě domů.“

Když dostali Američani tři dny volna, sebralo se jich nějakých padesát až sto a vyrazili vlakem do Mnichova nebo do Starnbergu, kde obsadili hotel a z baru udělali vlastní soukromý klub. Kluci tam hráli hudbu, pili a hledali ženy. Na rozdíl od kasáren, kde hrál s Barbarians, se John nestal během těchto večírků centrem pozornosti. Na fotkách z jednoho večera vypadá naprosto anonymně snad kromě jedné fotky, na které je zjevně přioopilý, naklání se k foťáku a blbne s houslemi.

V Cashově autobiografii *Man in Black* z roku 1975 psal o té horší stránce jednoho zážitku v Německu: „S ubíhajícími týdny a měsíci se mi Dyess, Arkansas, maličký kostelík, všechno, co jsem se tam naučil, i život, který jsem tam žil, čím dál víc vzdaloval. Z piva jsem přešel na německý koňak a také k nevázanějšímu životu... Chlast a bezbožnost ve mně spustily všechny možné návyky, které se mi brzy staly téměř přirozenými.“

Mehaffey odpovědný za dohled nad všemi členy jednotky, tvrdí, že v prvních měsících v Landsbergu se Cash choval úplně stejně jako zbytek bezpečnostního družstva. „Johnny se od nás moc nelišil,“ říká. „Stejně jako ostatní byl mladý, hloupý a vyhledával dobrodružství. Ženy, pití, hazardní hry, boj a svoboda, což jsme předtím nikdy nezažili. Johnny sem prostě zapadal, ani horší, ani lepší. Chápejte, nemysleli jsme si, že jsme nějak obzvlášť nevázaní, a na tehdejší dobu jsme se chovali docela umírněně. Naše bitky z větší části obnášely jednu nebo dvě rány a bylo po všem.“

Na mladém letci však Mehaffeyho zaujala hlavně jedna věc, a sice jak si byl jistý svojí kariérou.

„Všichni jsme byli jen taková děcka,“ říká. „Nikdo z nás vlastně nevěděl, co chce dělat – kromě Johnnyho. Od začátku věděl,

že chce být zpěvákem. Ještě teď ho vidím, jak sedí na vojenském lůžku se srolovanou matrací a brnká na kytaru.“

V nekonečných dopisech Vivian Cash detailně zaznamenával své prožitky a při tom se zaměřoval na střet mezi náboženským přesvědčením a milostnými touhami. Nepřímo poukazoval na své prohřešky včetně pití a záletnictví, ale zároveň ji nabádal, aby mu zůstala věrná a počkala na něho. Dopisy představují nesmírně poutavou směs viny a zdrženlivosti, oddanosti a doznání, důvěry a obviňování. Mehaffey vycítil Cashův emocionální boj. Někdy nastávaly okamžiky, říká, kdy kluci řádili a hlučně oslavovali v klubu, ale John seděl rozmrzele, úplně sám a upřeně hleděl do prázdna a vypadal ztraceně a osaměle.

V dopise napsaném Vivian v roce 1952 se Cash přiznal, že byl s jednou holkou v Augšpurku a podruhé v Mnichově. „Miláčku, ty holky pro mě nic neznamenaají,“ ujišťoval ji. „Měla bys to vědět. Strávím s nimi jeden večer a pak se s nimi už nikdy nesetkám... Miláčku, vyměnil bych 100 takových holek za jednu pusu od tebe.“

Cashova dcera Kathy říká, že podle ní „trocha té nevěry byla známkou nejistoty, že by si Vivian mohla najít někoho lepšího než on. Myslím si, že jeho poznámky byly jen takovou zkouškou, jak zareaguje. Chtěl vědět, jestli zůstane při něm, což vždycky udělala. Zatímco byl pryč, s nikým vážně nechodila, což pro něj bylo důležité. Také jsem si při čtení těch dopisů uvědomila, jak se cítil neskutečně osamělý. Stále se snažil sám sobě dodat odvalu a mámě vždycky vykládal, jak bude všechno skvělé.“

Z dopisu datovaného 18. července 1952 pochází první zmínka o manželství. Očividně to byla odpověď na něco, co napsala Vivian. Krátkou zprávu začal John poznámkou: „Ano, také bych si přál, abychom se brzy vzali, miláčku.“ Krátce poté nahradil svůj obvyklý pozdrav – „Mému miláčkovi Viv“ nebo „Můj nejsladší miláčku“ – oslovením „Mé budoucí ženě“.

Před kamarády v Landsbergu neskrýval Cash své pocity. Podle vzpomínek Williama Harrella, jednoho ze zaměřovačů, hovořil John o svém přání oženit se s Vivian, a dokonce uvažoval i o tom, že konvertuje ke katolictví, přestože se mu toto náboženství zdálo poněkud tajemné a neznámé. V prvních dopisech položil tu a tam Vivian otázku. Třeba se znenadání zeptal na něco v tom smyslu: „Miláčku, co je to katechismus?“

Jindy se ptal: „Miláčku, pokud si protestant vezme katoličku, musí být svatba katolická a děti vychovávány jako katolíci, vid? A nemohou svým dětem dávat jména. Někdo jiný jim je dá, že jo? Možná to není pravda, ale takhle jsem to aspoň slyšel.“

V únoru 1953, dva dny poté, co mu bylo dvacet jedna let, koupil Vivian zásrubní prstýnek a poslal jí ho poštou.

Stále se ale potýkal s problémem jejího katolictví. V dopise poslaném v květnu 1953 se zmínil, že se dočetl něco „velmi nechutného a neuspokojivého“ o smíšených manželstvích. „Nabádají katolíky, aby si nebrali protestanty, a protestanty, aby si nebrali katolíky,“ napsal jí. „Kdyby se můj život měl podobat tomu, co se píše v této knize, byl bych s tebou celý život nešťastný. Přestože je to katolický spis, nevěřím tomu a vím, že to tak nebude.“

Potom toto téma na chvíli odeznělo a Cashovy dopisy se znovu vrátily k prostému „s láskou a spoustou polibků“.

Ženy, náboženství a alkohol nebyly jediné problémy, se kterými musel Cash v Landsbergu bojovat. Podle jedné historky, která kolovala mezi vojenskými jednotkami, se o víkend v Augšpurku nacházejícím se severozápadně od Mnichova John spolu s několika kamarády nadmíru opil a zahlédl černošského letce ve společnosti bělošky. Zakřičel na vojáka, že by neměl chodit s běloškou. Hádka tak vygradovala, že je musel od sebe odtrhnout vojenský policista. Jeho kamarády to docela šokovalo, protože na základně byla spousta Afroameričanů a John se všemi velmi dobře vycházel, hlavně s C. V. Whitem, přátelským chlapíkem, který

měl strašně rád křiklavé oblečení. Právě Whiteovým šatníkem byla inspirována ‚Blue Suede Shoes‘ Carla Perkinse.

I v dopisech adresovaných Vivian ze začátku května roku 1953 se Cash zmiňoval o stejném opileckém incidentu, který však popsal jako hádku na vlakovém nádraží, nezmínil už mezirasový podtext. „Oslovoval jsem ho všemi možnými jmény, které černoši dostali,“ napsal. „Čím byl ode mě dál, tím hlasitěji jsem na něj křičel, nazval jsem ho ‚černou hubou‘, ‚negrem‘, ‚černochem‘ a několika dalšími výrazy.“ A pak pokračoval: „Dneska ráno mi bylo strašně zle, chtěl jsem umřít. Vypil jsem hodně kafe a všechno to zas vyzvracel.“ Později Cash trval na tom, že epizoda v Německu byla jen bezvýznamným opileckým vzplanutím. Vyrůstal obklopen rasovými předsudky, dokonce se na konci devadesátých let kamarádovi přiznal, že jeden jeho příbuzný byl členem Ku-Klux-Klanu a dopustil se násilností vůči černošům. K tomu však došlo dávno před odstěhováním rodiny do Dyessu, řekl. Jako miliony ostatních bělochů jeho generace na jihu měl pocit, že se již konečně dostatečně distancoval od prvotní zaslepenosti regionu a konkrétně pro něj tento proces začal v Německu. Navzdory incidentům v Landsbergu řekl Cash Jamesi Keachovi, který se časem podílel na produkci filmu *Walk the Line* s Cathy Konradovou: „Nikdy v životě jsem neměl nic proti černým.“

A. J. Henson, Cashův spolužák ze střední školy, s tímto názorem souhlasí. „Řekl bych, že v Dyessu opravdu existoval rasismus,“ potvrzuje Henson. „Jelikož tam nebyli žádní černoši, nedocházelo k mnoha incidentům. Ale nikdo s nimi taky nechtěl mít nic společného. Jako parta jsme byli jednou ve Wilsonu, šli jsme právě po chodníku a najednou jsme potkali černocha. Ustoupil jsem stranou, aby mohl projít. Jeden z kluků se kvůli tomu do mě navážel a řekl mi, že běloši neuhýbají z cesty jako já. Myslím, že jsme se od té doby hodně změnili. Mám už tři adoptované vnuky, všichni jsou černoši.“

Podle Cashovy dcery Rosanne čas strávený v Landsbergu pomohl otci k větší toleranci. „Myslím, že si s sebou táta odvezl do Německa předsudky své výchovy,“ říká. „Nikdy neviděl svět, neznal nic jiného. Rychle se mu však začaly otevírat obzory. Psal si malý deníček z cest – psal o horách a památkách, kolik co stojí, jak jsou staré, historii míst, cesty vlakem a výlety lodí a také, jak viděl projíždět královnu ulicemi Londýna. Zcela očividně ho svět okouznil a užíval si nového pocitu znalosti a protřelosti. Ruku v ruce s novým pocitem světaznalosti se dostavila daleko větší tolerance a pochopení zla rasismu. Jakmile se uvnitř změnil, již se to nikdy neobjevilo. V dospělosti byl asi ten nejtolerantnější člověk, kterého jsem poznala.“

Aby Rosanne svoje tvrzení ještě víc potvrdila, vrací se k jednomu okamžiku, když jí bylo asi devatenáct, ležela na posteli a četla si knížku o astrologii. Vešel táta a zeptal se jí, co čte: „Ukázala jsem mu ji a on jen přikývl. Řekla jsem: ‚Moc tomu nevěříš, vidí?‘ A on na to: ‚Ne, ale myslím, že by sis o tom měla všechno zjistit.‘ Jakmile se jeho mysl začala otevírat, nebyla k zastavení. Byla obrovská. Obsáhl nedozírné množství vjemů snad čehokoli.“

V průběhu léta roku 1953 měl už Cash plné zuby potloukání se s kamarády po německých barech. A tak požádal Vivian, aby za ním přijela do Německa a začala s ním bydlet v bytě v Mnichově. Protože jí stále ještě nebylo dvacet jedna let, muselo si letectvo vyžádat písemný souhlas od jejích rodičů, a teprve pak se k němu mohla přidat. Dne 17. července tedy napsal Vivianinu otci a požádal ho o ruku jeho dcery, ale Tom Liberto ho odmítl. „Milý Johnne,“ napsal Liberto 8. srpna. „Vím, že mi trvalo víc, než je zdrávo, abych ti řádně odpověděl na tvůj dopis, který jsem si podrobně přečetl a pochopil. S paní Libertovou jsme neměli dostatek času, abychom našli tu správnou odpověď, která by podle našeho vlastního úsudku byla ta nejlepší pro tebe i Vivian, a proto raději věnujeme ještě pár dní, abychom se zeptali Boží prozřetelnosti.“

V dopise se Vivianin otec snažil zabránit bezprostřednímu sňatku. Liberto poukazoval zejména na krátký čas, který spolu dvojice strávila před Cashovým odjezdem do Německa, a doporučoval „po návratu do Států prodloužit dobu námluv alespoň na přiměřenou dobu“ a ujistit se tak, že se k sobě opravdu hodí.

Cashe to naprosto zdrtilo, ale i nadále v dopisech vyznával Vivian lásku. Domů se měl vrátit už za pár měsíců a volné chvílky trávil rybařením nebo prohlížením pamětihodností včetně vyjížděk po Londýně a Paříži uskutečněných na podzim. Cestování s Cashem se zalíbilo i Pereovi, protože moc dobře věděl, že uvidí historické památky a nebude trávit čas po barech a lovit ženské.

V dopisech, které Cash během výletu napsal Vivian, se skrývala odzbrojující nevinnost. Byly to dopisy, které se Rosanne zdály nesmírně poučné.

Dne 18. října napsal z Paříže: „Po dlouhé cestě jsme dorazili v 8.30 ráno do studené, mlhou pokryté Paříže... Vzali jsme si taxík přes Pigalle a nakonec se zastavili před Vítězným obloukem. Opravdu to bylo krásné. Asi třikrát tak větší, než jsme si mysleli, a daleko hezčí. Procházeli jsme se okolo, fotili, atd., a pak jsme se šli podívat na Eiffelovu věž... Z dálky jsme ji vůbec neviděli, protože byla mlha, a ani jsme nevylezli až nahoru, protože už dole nám byla docela zima... a i tam nahoře to vypadalo, že tam bude pěkná zima.

Chvíli jsme blbli kolem Eiffelovy věže a fotili a pak jsme se vydali k nábřeží. Eiffelovka je jen pár yardů od Seiny. Posadili jsme se na její břeh a chvíli pozorovali lidi, jak loví ryby. Pak jsme se prošli po nábřeží, vyšli do ulic a metrem se vrátili do centra. Nějakou dobu jsme chodili po obchodech a pak se navečeřeli v luxusní restauraci. Ve 13.20 jsme se vrátili do hotelu a šli spát, což jsme potřebovali.“

O tři dny později napsal Vivian z Londýna: „Dnes jsme z Londýna viděli hodně. Nasnídali jsme se v 9 hodin ráno a pak jsme se chvíli procházeli po ulicích. Autobusem jsme zajeli

k Buckinghamskému paláci a dorazili jsme právě včas, abychom se podívali na střídání stráží v 11 hodin. Po focení a prohlídce paláce jsme sešli k Temži, a zrovna když jsme odcházeli z Westminster Bridge, začal Big Ben odbíjet dvanáctou hodinu. Nedaleko mostu jsme si dali fish and chips a pak se vydali k Picadilly Circus. Na tohle místo nemá ani Times Square.“

Ve vztahu na dálku mezi Vivian a Johnem se čas od času objevily i nepříjemné okamžiky, z nichž se většina týkala náboženství a alkoholu. Když se v lednu 1954 Vivian přiznala, že po nějakém pití na vánočním večírku onemocněla, Cashe to natolik rozčílilo, že jí vyhrožoval ukončením vztahu: „A teď, miláčku, co chceš dělat? Chceš si vybrat mezi životem plným alkoholu, pobíháním s opilci a nechutně mluvícími lidmi, nebo chceš naše manželství, naše štěstí? Chci to vědět hned teď, Vivian. Buď naše láska, nebo tvůj alkohol.“

Na toto téma narážel následující den i později. Ať mu odpověděla Vivian cokoli, Cash byl spokojený – a začal znovu mluvit o jejich společném životě. Znovu podepisoval dopisy „Tvůj manžel, Tvůj navěky Johnny“.

Tou dobou začal John daleko víc přemýšlet o svatbě a návratu domů, a proto zase začal alespoň příležitostně chodit do kostela.

A také si vybojoval nějaký čas, a mohl se tak věnovat hudbě.

V prvních měsících roku 1954 John psal Vivian, že slyšel několik pěkných nových písniček Hanka Snowa, a také se zmínil o tom, že se aspoň podle svého názoru zlepšuje ve zpěvu. „Myslím, že od té doby, co jsem si pořídil kazeťák, se mi hodně zlepšil hlas,“ napsal. „Asi je to normální. Když nepracuju nebo nespím, je to jediné, co dělám. Poslouchám hudbu nebo ji hraju.“

Na nejdůležitější hudební skladbu však narazil úplně náhodně. Poslouchal ji pak po celou dobu, co byl v Německu.

Když jednoho dne procházel kasárnami, zaslechl podivně vábívé pop blues o železniční vlakové soupravě a zármutku osamělé ženy, která lká nad ztracenou láskou. Přistoupil o něco blíž

k lůžku Chucka Rileyho a mohl si působivou skladbu poslechnout zblízka. Písnička se jmenovala ‚Crescent City Blues‘ a byla součástí konceptuálního alba *Seven Dreams* skladatele a hudebního aranžéra Gordona Jenkinse, který spolupracoval s popovými hvězdami Natem „Kingem“ Colem, Frankem Sinatrou či Andrew Sisters.

Album si Riley koupil na poště a vzpomíná si, jak ho Cash požádal, aby mu ho zahrál ještě jednou. Slova a příjemně vtíravý tón Johna fascinovaly:

*Když byl jsem ještě malý, má máma říkala mi, Sue,
až vyrosteš, jen běž, rozhlédni se a konej,
a teď vezím v Crescent City a čas se vleče dál,
když zaslechnu píšťalu pískat, svěsím hlavu a pláču pořád.*

O několik dní později se Cash vrátil a půjčil si od Rileyho nahrávku, aby si napsal slova nebo si ji nahrál. Snad žádná jiná písnička, kterou slyšel v Landsbergu, tolik nezapůsobila na Cashovu osamělost jako ‚Crescent City Blues‘. Vzpomněl si na film o folsomském vězení, a takřka okamžitě se pokoušel zachytit pocity z ‚Crescent City Blues‘ do písničky o zoufalství a beznaději ve vězení, ale než ji vůbec dokončil, trvalo to celé měsíce. Samotný Riley si jako oddaný fanoušek jazzu koupil popové album jen tak z rozmaru. Nenašel žádná nová jazzová alba a docela se mu líbil obal.

Došlo k druhé pozoruhodné souhře náhod. Kdyby Johnova jednotka dorazila do Landsbergu jen o dva týdny později, asi by nikdy neviděl film o folsomském vězení, a kdyby si Riley nekoupil Jenkinsonovo album, Cash by asi nikdy neuslyšel nahrávku, která mu poskytla náležitou inspiraci k napsání písničky, jež se pro něj stala klíčovou.

Na konci března podstoupil Cash menší operaci, při níž si nechal odstranit cystu na bradě. Zbyla mu po ní jizva. V nadcházejících

letech budou kolovat fámy o tom, že jizva pochází z jakési bitky s noži, což jen posílilo jeho image drsného chlapa.

V dubnu ho povýšili na rotmistra a letectvo ho následně požádalo, aby se znovu přihlásil k vojenské službě. Ani za nic. Chtěl jet domů.

Toužil uvidět Vivian a vrátit se k civilnímu životu. V posledních týdnech v Německu si také uvědomil, jak moc mu chybí Dyess a rodina. „Skoro tři roky jsem tesknil po domově,“ řekl později. „Chyběly mi pole, chyběly mi země, lesy, řeka, díra na plavání.“

A tento stesk ho přivedl k básni ‚Hey, Porter‘, kterou napsal ve vlaku na cestě z Landsbergu. Cash měl pocit, že vyvázl z podnětů a svodů Landsbergu v docela dobrém stavu. Nyní se mohl těšit na všechny věci, na kterých mu záleželo. Bude znovu s Vivian, rodinou, vírou a hudbou. O tomhle momentálním štěstí mluví ‚Hey, Porter‘. Johnny Cash se vracel do své vlastní zaslíbené země:

*Hej, strojuvůdče, hej, strojuvůdče,
řekl byste mi už čas?
Jak dlouho ještě potrvá, než překřížíme
Mason Dixon Line?
Až nastane nám den, řekl byste strojuvůdci,
aby nám hned zpomalil?
Nebo jen tiše, zastavte ten vlak,
protože se chci porozhlédnout v dál.*

*Hej, strojuvůdče, hej, strojuvůdče,
jaký čas jste říkal?
Jak dlouho ještě potrvá, než
uvidím světlo dne?
Až narazíme na Dixie, řekněte tomu
strojuvůdci, ať rozezvučí zvon?*

Požádejte každého, kdo nespí,
ať hned vstane a zakřičí.

Hej, strojvůdče, hej, strojvůdče,
venku se už rozednívá.
A starý vlak vyfukuje kouř
já musím namáhat oči.
Požádejte strojvůdce, aby
profoukl píšťalu už prosím.
cítím mráz na listech bavlny
a vánek, co nám fouká od jihu.

Hej, strojvůdče, hej, strojvůdče,
dejte mi zavazadla, prosím,
už nemusí mi nikdo říkat,
že jsme v Tennessee.
Jděte a řekněte strojvůdci, ať
osamělá píšťala už zaječí.
nejsme daleko od domova
a pára už vás netrápí.

Hej, strojvůdče, hej, strojvůdče,
otevřete dveře, prosím,
až zastaví vlak, první hned tu vystoupím,
protože nemůžu dál už čekat.
Řekněte strojvůdci, že jsem řekl mnohokrát dík
a rád zaplatil jsem jízdné.
Nasměřuji kroky mé teď k jihu
a budu dýchat jižní vzduch.

„Hey, Porter“ byla skvělá skladba, naplněná vřelostí a jemnými nuancemi a navždy bude sloužit jako připomínka Cashe, který byl tím nejlepším skladatelem, když psal o něčem, co sám

prožil – písně o bavlníkových polích, povodni v roce 1937 a zlých časech. Litoval snad jen toho, že napsal o návratu do Tennessee a ne do Arkansasu. Později zavtipkoval: „Nepřišel jsem na dost slov, které by se rýmovaly s Arkansasem, což byl trochu problém.“

Ale možná se Tennessee hodilo víc. Arkansas byla minulost Johna R. Casha. Tennessee se stane jeho budoucností. Mladík z Dyessu se znovu oddával snění.

3. kapitola

MEMPHIS A SAM PHILLIPS

I

Pro někoho tak nezkušeného a zároveň nezávislého, jako byl Johnny Cash, byl Memphis v létě 1954 asi tím nejlepším místem, kde se mohl pokusit vstoupit do hudebního průmyslu. Letadlem společnosti American Airlines přiletěl Cash 4. července do Memphisu, aby se po třech letech znovu setkal se svojí snoubenkou a její rodinou. Hned následujícího dne vešel Elvis Presley do studia Sun Records Sama Phillipse, kde vytvořil nahrávku, která bezesporu určila osobitý styl a charakter rockenrolu.

V následujících letech přesvědčil Elvis velmi snadno mladé lidi, že rockenrol tady byl vždycky stejně jako školní zvonek nebo Světová série. Toho večera se však zrodil rock, jak ho vlastně známe dodnes. Takřka náhodou Phillips a tři další muzikanti vystihli nestálost tehdejší společnosti, a spustili tak ohromnou sílu, že sjednotila celou jednu generaci.

Při pokusu vysvětlit kouzlo onoho letního večera, hudební fanoušci a kritici se zejména plně soustředili na Presleyho, dospívajícího charismatického zpěváka, který se stal nejvýznamnější hudební hvězdou. Nicméně i Phillips sehrál stejně důležitou roli, ne-li důležitější. Jedenatřicetiletý rodák z Alabamy byl stejným rebelem jako kterýkoli jiný dlouhomasý muzikant, jenž se vydal cestou rocku. Rockenrol nevymyslel, ale hned, jak jej uslyšel, tak ho pochopil. Na rozdíl od jiných známých producentů z Nashvillu Phillips nevěřil, že může umělcům vnutit určitý styl nebo povahu. Samova genialita spočívala v tom, že

dodával odvalu nezávislým umělcům, aby se mohli stát sami sebou, a také hned poznal v nahrávce skrytou lidskost, která nadchne posluchače.

Když v roce 1950 tehdy ještě neznámý rozhlasový hlasatel a odborný technik Phillips poprvé otevřel nedaleko centra Memphisu nahrávací studio otočené směrem do ulice, dokonce i jeho nejlepší přátelé mysleli, že je moc dobře, když Sam nenechal práce ve WREC. Jak by mohl vůbec konkurovat hlavním hudebním vydavatelstvím v New Yorku a Los Angeles, které se mohly pochlubit popovými hvězdami Perrym Comoem či Patti Pageovou a dalšími? Tihle skeptici však o ctižádostivém mladíkovi něco nevěděli: neznali jeho neochvějnou víru vycházející ze síly a kouzla původního country a blues, s kterými vyrůstal na jihu. Neměl v úmyslu konkurovat popové hudbě: chtěl ji nahradit.

Snad jen v samotném Memphisu mohla vzniknout hudba, kterou onoho večera Phillips zaslechl. Od centra country v Nashvillu se město nachází méně než tři hodiny jízdy autem, ale je natolik odlišné, že se člověku ani nechce věřit, že při jízdě po Interstate 40 nepřejel hranice státu. Dokonce existuje staré pořekadlo: Nashville může být hlavním městem Tennessee, ale Memphis je hlavním městem Mississippi. Ve městě se už půl století hrála na Beale Street černošská muzika. „Vyrůstal jsem na jihu a pocítil jsem jistou spřízněnost mezi bílými lidovými umělci a černošským blues nebo spirituálními umělci z jihu,“ prohlásil Phillips o několik let později. „Obě strany pojily příliš těsné vazby, aby se daly překrýt, což bylo naprosto přirozené. Šlo jen o to, že nahrávací společnosti pohlížely tehdy na hudbu jako na úplně odlišnou věc. Neuvědomily si, že došlo k přirozené výměně a veřejnost ji nakonec přijme.“

A za tím účelem Phillips otevřel v Union Avenue 706 nahrávací studio a doufal, že se mu podaří získat ty nejserióznější talentované černošské muzikanty ve městě. Začal nahrávat singly s místními bluesovými a R&B umělci včetně B. B. Kinga a Howlin' Wolfa,

kteřé mu zadaly nezávislé nahrávací společnosti Chess v Chicagu či Modern v Los Angeles. Sun Records zahájila činnost až poté, co se veselá nová písnička s názvem ‚Rocket 88‘, kterou Phillips nahrál s Ikem Turnerem a Jackie Brenstonovou, stala u Chess jednoznačným R&B hitem. Pouze s jedním zaměstnancem - recepční a sekretářkou v jedné osobě, která vyřizovala většinu účetnictví, pracoval Phillips jako divý. Kromě nahrávání najezdil ve svém desotu z roku 1947 stovky mil týdně a doufal, že přesvědčí místní dýdžeje, aby zahráli jeho nahrávky v rádiu, a zároveň přemlouval obchody s deskami, aby si je koupily.

Ze začátku mířily Phillipsovy nahrávky s bílými umělci přímo do country, a to samé měl v úmyslu i s Presleym. Když se mladý Elvis v roce 1953 zastavil v Sun Studios, protože chtěl udělat nahrávku pro svou matku, hodně na Phillipse zapůsobil, přestože původně mělo jít o bokovku, která mu pomůže zaplatit účty. Presley nesměle zazpíval starou popovou písničku ‚My Happiness‘, což Phillipse nijak neohromilo, něco ze zpěvákovy intonace ho však zaujalo.

A proto zašel Sam s Elvisem 5. července do studia a dal ho dohromady s dvěma muzikanty, kteří pracovali na některých prvních Phillipsových nahrávkách. Byli to kytarista Scotty Moore a basista Bill Black. Aby se mladík uvolnil, navrhl mu zazpívat některou z jeho oblíbených melodií. Když na to Elvis zareagoval spoustou popových písniček včetně pomalé a váhavé verze ‚Harbour Lights‘, tedy čtyři roky starého Top 10 hitu Binga Crosbyho, začal Phillips pomalu ztrácet naději. Celý večer mu najednou připadal jako naprosto marná snaha. Nakonec vypnul kazeťák a řekl klukům, aby si odpočinuli.

O několik okamžiků později ho udivilo, když začal Presley žertovně brnkat na akustickou kytaru a zpívat bluesovou melodii ‚That’s All Right‘ od Arthura ‚Big Boye‘ Crudupa. Takřka okamžitě zapnul Phillips nahrávání a pobídl muzikanty, aby tuto melodii několikrát zahráli.

Celá ta chvíle se podobala „velkému třesku“, jak to lze najít v popové hudbě. V Presleyho zpěvu se skrývá nepotlačovaná sexuální přitažlivost a autorita a Mooreův nezapomenutelný kytarový riff ovlivněný stylem hry Cheta Atkinse a Merlea Travise mu navíc ještě dodal na energii a barvitosti. S touto nahrávkou kytara našla své čestné místo jako nezbytný hudební rockenrolový nástroj. Nespočet hudebníků včetně Erika Claptona, Jimmyho Page a Johna Lennona mluvili s posvátnou úctou o vlivu Elvisova hlasu a Scottyho kytary z prvních singlů Sunu.

Na jihu vyvolala nahrávka takový rozruch, že se před Phillipsovy dveřmi začali šikovat mladí zpěváci z celého okolí včetně Louisiany, Texasu a Mississippi a všichni se chtěli stát budoucím Elvisem.

V tomto zástupu stál i John R. Cash. Z kariérního hlediska se dá považovat za velké štěstí, že si vybral Memphis jako svůj nový domov.

Když letadlo, ve kterém Cash seděl, přistávalo v Memphisu, ještě nic nevěděl o Samu Phillipsovi, Elvisu Presleyem nebo Sun Records. Rozhodl se přestěhovat, protože tam bydlel starší bratr Roy, který mu slíbil pomoc při hledání práce. Letectvo – a léta otcových narážek a posměchu – z Cashe udělalo praktického člověka.

II

Přestože na něho na memphiském letišti čekala skoro celá rodina, aby se s ním přivítala, nemohl Johnny odtrhnout oči od jednoho jediného člověka. S Vivian byli tak rozrušení, že se jim ani nedostávalo slov, a když ji navíc ještě objal a dlouze políbil, jeho rodina se začala nervózně smát. Dokonce se vložil do hovoru i normálně zamlklý Ray. „Vivian,“ zažertoval, „abys ho nesnědla.“

Díky žoviálnosti ostatních nakonec dvojice uvolnila objetí a John přenesl svoji pozornost na zbytek rodiny. S Vivian po boku

si potřásl rukou a objal Carrie a Raye, své bratry Roye a Tommyho, sestry Rebu, Louise a Joanne a navíc ještě neteře a synovce. Teď již šest stop a dva palce vysoký a 165 liber vážící Cash dospěl, přesto je při objímání překvapily jeho obrovské svaly.

Celá skupina zamířila do Dyessu, kde sice Carrie a Roy prodali statek a koupili něco nového nedaleko centra města, ale John se tam přesto stále cítil doma a nemohl se dočkat, až bude moct Vivian ukázat školu, díru na chytání ryb a jiná oblíbená místa svého mládí.

Trochu ho zklamalo, že nemohl Vivian představit všem kamarádům ze střední školy, protože většina z nich už město opustila. U některých rodičů nechal její fotky, aby se podívali, jak je krásná. Čekalo ho ale ještě jedno výrazné zklamání: Vivian svému otci slíbila, že se s Johnem před svatbou nevyší, a nedala se obměkčit.

Po několika dnech už John neměl stání. Chtěl vyrazit do San Antonia a oficiálně požádat Vivianina otce o její ruku. Tohle milé, staromódní gesto Vivian dojalo. Věděla, že pro její rodiče to bude hodně znamenat. Vypůjčili si Rayovo a Carriino auto a vyrazili do San Antonia, kde první večer stejně jako za starých časů zašli na River Walk a našli lavičku, na kterou John vyryl jejich iniciály.

Navzdory všem původním pochybnostem budoucí zeť Toma Liberta okouznil. Stále mu ale dělalo starosti, že dvojice spolu nestrávila víc než třicet dní. Vivian bylo ale dvacet jedna let a Johnova ochota oženit se s ní v katolickém kostele a také slib, že budou vychovávat děti dle víry, na něho zapůsobily. Připadal mu jako dokonalý mladý muž a konečně svolil.

Zatímco Vivian připravovala vše potřebné ke svatbě, John odjel do Dyessu, kde odevzdal auto rodičům, a vrátil se do Memphisu autobusem. Na stanici ho vyzvedl Roy a společně se vypravili do obchodního zastoupení DeSoto-Plymouth, kde pracoval jako mechanik. Zařídil tam setkání s Marshalllem Grantem a Luthe-rem Perkinsem, dvěma spolupracovníky mechaniky, kteří velmi

často během přestávky na oběd hráli na kytary písničky ze své rodné země a gospely. Možná Roy usoudil, že by spolu mohli začít hrát jako kapela.

Marshallovi, který se přestěhoval do Memphisu z rodné Severní Karolíny, okamžitě učarovalo Cashovo charisma. „Dokonce si ani na sebe nevzal uniformu letectva,“ řekl Grant. „Měl na sobě běžný oblečení, ale něco vás k němu táhlo. Když nás Roy představil, jako by se mi na temenu hlavy postavily všechny vlasy. Trochu mě to polekalo. Ale pochopil jsem, že chci toho chlápka poznat. Vypadal jako hvězda.

Když nás Roy představil, John prohlásil: ‚Slyšel jsem, že tak trochu brnkáte.‘ Já jsem na to opáčil: ‚Ale opravdu jen tak trochu.‘ On se jen pousmál: ‚No, já jsem na tom stejně.‘“ Pak odvedl Grant Cashe na setkání s Perkinsem, rodákem z Mississippi s ledovým neproniknutelným obličejem, který právě opravoval porouchané rádio od auta. John mu řekl to samé co Lutherovi: ‚Slyšel jsem, že tak trochu brnkáte.‘ Dohodli se, že se po Johnově návratu ze San Antonia sejdou a společně si zahrajou.

Pak vzal Roy bratra na policejní oddělení v Memphisu, kde měl kamaráda. Neměli žádné volné místo, ale kamarád mu doporučil, aby si promluvil s Georgem Batesem ze společnosti Home Equipment. Ve městě to byl populární obchod se spotřebiči a Bates byl zas známý tím, že se velmi snažil pomáhat bývalým vojákům.

Proto také odvezl Roy Cashe do firmy na Summer Avenue 2529, kde se představili Georgi Batesovi. Když se Bates Johna zeptal, jestli si myslí, že by z něho mohl být dobrý prodejce, John mu řekl pravdu. Svěřil se mu, že by se chtěl stát zpěvákem, ale právě se vrátil z Německa a za pár týdnů se má ženit, takže potřebuje práci. Bates se nenechal odradit a hned odpověděl: ‚No, tak ti teda dáme práci a uvidí se, jestli to zvládneš. Líbí se mi tvoje sebevědomí, což je jedna z věcí, kterou musí mít každý dobrý prodejce.‘

Johnovi se ulevilo, potřásl si s Batesem rukou a vydal se s Royem hledat bydlení. Malý byt nacházející se ve druhém

poschodí na Eastmoreland Avenue bylo asi to nejlepší, co si mohl dovolit. Johnovi se moc nelíbil a později o něm mluvil jako o „tep-
lém a hrozném“. Novomanželé ani neměli vlastní kuchyň, museli
se o ni dělit s ostatními nájemníky ve třetím patře. Byl ale levný,
stál pouhých 55 dolarů měsíčně a pro začátek musel stačit. Navíc
Cash potřeboval auto. Pomohl mu Roy, který sehnal nový zelený
plymouth za slušnou cenu a využil přitom peněz, které John na-
šetřil v Německu ze zálohové platby.

Když se John postaral o všechny praktické záležitosti, rozhodl
se najít si nějakou práci v rádiu. Usoudil totiž, že by mu to mohlo
nějak časem pomoci a možná by se dostal ve vysílání i ke zpí-
vání. Jeden z kluků v Německu byl hlasatelem stanice WMCA
v Corinthu v Mississippi, asi tak sto mil od Memphisu, a poradil
Johnovi, aby se obrátil na manažera stanice Johna Bella. Možná ho
najmou jako hlasatele.

Na Bella Cash nezapůsobil. Řekl mu, aby se přihlásil do rozhla-
sové školy, kde ho patřičně vyškolí. John uposlechl Bellovy rady
a zapsal se do Keegan's School of Broadcasting na Madison Ave-
nue a k pokrytí nákladů využil vojenský plat. Každý týden přesně
dvě dopoledne před prací tak chodil na hodiny hlasatelství.

Na zpáteční cestě do San Antonia poslouchal John rádio a pá-
tral po něčem od svých hrdinů a doopravdy našel nový ohrom-
ný hit ‚I Don't Hurt Anymore‘ Hanka Snowa, který právě zahájil
své dvacetitýdenní kralování country žebříčku jako číslo jedna.
Prozpěvoval si s rádiem, přemýšlel o škole, a jak to jednoho dne
dotáhne k vlastnímu rozhlasovému pořadu. Nemohl se dočkat, až
to řekne Vivian.

V neděli 7. srpna roku 1954 po námluvách na dálku si mohli John
s Vivian na obřadu konaném v St. Ann's Catholic Church konečně
říct své „ano“ před Vivianiným strýcem a otcem Vincentem Li-
bertem. Po svatební hostině v hotelu St. Anthony zamířili Cashovi
do Palestiny v Texasu, kde měli strávit svatební noc. Nacházela

se na poloviční cestě, asi tak 440 mil do Memphisu. Zbývalo jim celých pět dní, než John nastoupí do práce.

Během prvního týdne v Memphisu uslyšel John poprvé v rádiu ‚That’s All Right‘ od Elvise Presleyho. Podobně jako mnoho ostatních lidí nejdřív nevěděl, jestli se jedná o country, nebo bluesovou nahrávku. Hrozně se mu však líbila, a protože to dýdžej neustále opakoval, zjistil zároveň, že je zároveň i nejvyhledávanější nahrávkou ve městě. Při prvním poslechu se mu podařilo zachytit ještě jednu věc. Tato strhující nová nahrávka nepatřila RCA nebo Dece nebo jinému velkému hudebnímu vydavatelství v Nashvillu. Tak to i dýdžej podal. ‚That’s All Right‘ vyšel na memphiské *vlastní značce* Sun Records.

Sun Records?

Klukovi z venkova, který v Cashovi byl stále někde ukrytý, se jméno instinktivně zalíbilo. Připomnělo mu to začátek dne na bavlníkových polích, což byl stejný obraz, který měl na mysli Sam Phillips, když vymýšlel jméno studia. Cash by si nahrávku koupil, ale neměl dost peněz. Musel se spokojit s tím, že si ji poslechne v rádiu. Uvažoval, že by zašel do Sun Records, ale neodvážil se. Ještě neměl na to, aby mohl nahrávat. Ani neměl kapelu. A to mu připomnělo dva kluky, které mu Roy před nedávnem představil. Znovu zamířil do Automobile Sales na Union Avenue 309, hlavní obchodní ulici ve středu Memphisu.

Když Marshall Grant uviděl Cashe, potěšilo ho to a hned se domluvili, že se sejdou příští víkend u Marshalla doma v Nakhomis 4199. První víkend ve městě si totiž John a Vivian potřebovali zařídit doma plno věcí. Marshall ještě řekl, že pozve Luthera Perkinse, Roye a ještě jednoho zaměstnance, steel kytaristu A. W. „Reda“ Kernodlea. Pak John nasedl do auta, zahrnul doprava na Union Avenue a zamířil domů. Po dalších čtyřech blocích domů minul nevýraznou jednopatrovou budovu. Trochu ji podezřívál, že je domovem Sun Records.

III

Ve čtvrtek ráno ujížděl John ve svém novém plymouthu do ústředí společnosti Home Equipment a cítil se naprosto na koni. Měl začít základní výcvik, tentokrát v obchodě. Majitel George Bates chtěl po nových zaměstnancích, aby strávili nějaký čas v každém oddělení a věděli, jak odpovídat na zákaznickovy otázky. Ať se již jednalo o střešní krytiny, nové podlahy, hliníkové obklady, klimatizaci, sklolaminát, tepané železné zábradlí nebo spotřebiče, Home Equipment byl vždy připravený pomoci – včetně plánování splátek.

Předtím než odešle Bates nového zaměstnance nabízet služby po domácnostech, chtěl, aby získal zkušenosti i z práce ve skladu. John se snažil nabízet lednice, vysavače i jiné domácí spotřebiče, ale po dvou dnech stále nic neprodal. Bates mu jen řekl, aby si s tím nedělal starosti, že se to časem naučí. John měl Batese rád a chtěl mu věřit.

Mezitím se už John těšil na setkání s kluky, jak si s nimi zahraje. Marshall a Luther se narodili v roce 1928, tím byli věkově blíž Royi Cashovi než Johnovi, s ním si však okamžitě rozuměli. Setkali se u Marshalla doma a jejich ženy mezitím hrály v kuchyni karty.

Marshall popsal Vivian jako „jednu z nejkrásnějších žen, kterou v životě viděl... měla nádhernou pleť a rozkošné oči. Okamžitě jsme se do ní se ženou zamilovali, což jí pomohlo dostat se trochu ze stesku po domově, protože kromě Johna a Roye nikoho v okolí neznala.“

Na jejich první setkání přinesl John svoji levnou německou kytaru. Velmi rychle se ukázalo, že se z něj stane jejich neoficiální vedoucí. Brnkali na kytary, John zpíval, Marshall se staral o doprovod a snažili se přitom znít stejně jako Louvin Brothers. Marshall přiznal, že zněli docela drsně. Nikdo z nich nehrál tak dobře na kytaru, aby mohl být sólovým kytaristou, takže se museli střídat. Čas od času si John dodal odvahy a začal zpívat písničku Hanka Snowa nebo Hanka Williamse, ale většinou hráli gospely.

Navzdory počátečnímu zájmu o hudbu, kdy se Roy spolu s malým J. R. oddával studiu všech zpěváků na rodinném rádiu, se k nim nikdy při hraní nepřidal. Jen posedával na gauči a všechny povzbuzoval. Pro svého bratra však samozřejmě schovával největší chválu.

Když se v pátek nebo sobotu večer (někdy i oba dny) kluci setkali, zněla jejich hudba pokaždé o něco líp. Marshall a Luther hráli jen pro zábavu, jediný John to myslel s hudební kariérou vážně. Hned z počátku jejich setkání však došlo k něčemu, co Marshalla přesvědčilo, že celé to blbnutí může vlastně k něčemu vést. Krátce před koncem večera John trochu bázlivě oznámil, že by rád zahrál gospelovou skladbu, kterou napsal v Německu. Byla inspirována Starým zákonem a vyprávěla příběh krále s falešnými hodnotami, jmenovala se ‚Belshazzar‘.

Na Marshalla zapůsobilo, že John napsal opravdickou písničku. Když se o tom dozvěděl Roy, ještě víc ho to ujistilo, že se z Johna stane hvězda.

O několik dní později, aspoň podle Grantových vzpomínek, byl John jak u vytržení, když se dozvěděl o bezplatném vystoupení Elvise Presleyho na počest otevírání nové lékárny Katz. John s Vivian tam samozřejmě zašli a viděli vystoupení Elvise, Scottyho Moorea a Billa Blacka na zádi nákladáku zaparkovaného před lékárnou. Protože Elvisovi vyšla zatím jen jedna nahrávka, stále dokola hráli jen ‚That’s All Right‘ a ‚Blue Moon of Kentucky‘.

Johna naprosto fascinovalo, co viděl a slyšel, počínaje smyslnou energií hudby a konče nadšenou skupinou mladých fanynek. Také ho strašně překvapilo, jak Elvis vypadá mladě. O něco později řekl Marshallovi, že mu připadá jako dítě. A tak mu také John, Marshall a Luther začali říkat „Děčko.“ I když byl John jen o tři roky starší než Elvis, považoval se najednou ve svých dvaadvaceti letech za starého. A tak si řekl, že chce-li něčeho v hudební branži dosáhnout, raději by už měl začít.

Když Elvis sestoupil z nákladáku, John k němu přišel a řekl mu, jak moc se mu líbila jeho hudba. Elvise to samozřejmě potěšilo a pozval Johna a Vivian následujícího večera do Eagle's Nest, nočního klubu / tančírny o kapacitě 350 lidí nacházejícího se na okraji města mezi Highway 78 a Winchester Road.

Znovu tak mohl Cash žasnout nad Elvisovým hladkým a plynulým přednesem a souhrou tria. Posléze je znovu pozdravil, ale už se nezmínil o tom, co se mu opravdu honilo hlavou: jak se dostat do Sun Records. Při rozhovoru se Scottym Moorem nadnesl John téma Sunu a Scotty mu poradil, aby zavolał Samu Phillipsovi a dohodl si s ním schůzku. Řekl Johnovi: „Hledá nový talent.“

Následujícího týdne během přestávky v práci John vyhledal Sun Records v telefonním seznamu a na číslo zavolał. Zvedla to nějaká žena, kterou požádal, zda by mohl mluvit se Samem Phillipsem. Sdělila mu, že není ve městě. Kupodivu se Johnovi ulevilo. John byl vždycky realista a moc dobře věděl, že se ani zdaleka nepřiblížil tomu, aby něco nahrál. Přesto si ale napsal číslo Sun Records na kus papíru a zastrčil ho do kapsy.

Když se příští pátek objevil John u Marshalla doma, měl z něj Marshall úplně jiný pocit. Místo obvyklého žertování mezi písničkami a dokonce i při hraní byl vážný. Místo klasického přeskakování z jedné skladby na druhou hrál neustále stejné dvě nebo tři skladby. První z nich byla gospelová melodie ‚I Was There When It Happened‘, které získal popularitu Jimmie Davis, bývalý guvernér státu Louisiana. Další byla jeho vlastní skladba ‚Belshazzar‘. Po skupině John chtěl, aby hrála se stejnou jistotou jako Elvis a jeho kluci.

Díky tomuto přístupu se z jejich setkávání doposavad probíhajících ve stylu pohodových šarvátek staly opravdové zkoušky a ostatní kluci si toho samozřejmě všimli. Marshall začal ve skupině spatřovat budoucnost, a proto se také odhodlal k něčemu zásadnímu. Aby mohli být na jevišti dostatečně dobří, potřebovali

daleko silnější zvuk. Nestačilo jen hrát na akustické kytary a někdy i na pedálovou steel kytaru, když se zrovna zastavil Red Kerndle. Luther prohlásil, že vypůjčí elektrickou kytaru, a Marshall odsouhlasil pořízení kontrabasů, i když vůbec netušil, jak se na něj hraje. A protože John byl zpěvák, tak se ještě dohodli, že bude dál hrát na doprovodnou kytaru. A vskutku se následující víkend objevil Luther s Fenderem Telecasterem a Marshall měl baskytaru, kterou koupil za 25 dolarů, oba nástroje však byly dost opotřebované. Telecaster ani neměl ovládání hlasitosti, takže Luther musel vždycky, když chtěl změkčit tón, položit ruce na struny, a tak je ztlumit. Jak se Marshall snažil naučit na baskytaru, musel si napsat jména not na lepicí pásku, kterou nalepil k příslušným strunám. Znělo to však daleko působivěji.

Pokud jde o Luthera, ten se snažil najít správnou notu a zároveň ji udržet, a tak z kytary vyšel velmi pomalý, ale stabilní rytmus. Marshall se ho snažil držet dle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Bez jakéhokoli přehánění se pohybovali od jedné noty ke druhé, jako když někdo píše na stroji jako datel.

Pokračovali i příští víkend, ale jednoduše se jim nedařilo prorazit jednoduchý, primitivní hudební projev – tedy skromné začátky hudebního projevu, kterému začali tehdy říkat *tik-tak tik-tak*, což byl styl jinými lidmi někdy označovaný jako *bum-čika-bum*. Nemysleli si, že by objevili něco světoborného, prostě to byl jediný způsob, jak uměli hrát. No, tedy, říkali si, že je to jen začátek. A zlepšil se.

Když se John odebral do kuchyně, aby informoval Vivian o jejich pokroku, oznámila mu svoji vlastní novinku.

Byla těhotná.

Za povzbuzování ostatních žen ji vzal do náruče a objal ji. Doma byl pouhé tři měsíce a už se mu začínaly plnit sny. O téhle době Cash později prohlašoval: „Každé ráno jsem byl radostí bez sebe.“

A v polovině října už byl připravený zajít za Samem Phillipsem.